

1

1. שנת קכ"ד (ש"ל):
 2. ש"ס:
 3. הרב המגיד לדעת
 4. רמב"ם וב"ש הרשב"א
 5. שנת מה נ"ד"ס כהן בפניק
 6. ז"ל (משנת הלכה ג' ל"ו)
 7. ש"ס מה ה"ל"ס ה"א"ל
 8. הר"ן פרק כל הלכות
 9. (ש"ס ד"ס ומ"ו):

ח אבל מחמה צ"ע. ואיתא בירושלמי פרק ה' דצ"נה (הלכה א')
 כשמחשב עליו לחמישים מותר לטלטלו אפילו עיקר כוונתו מחמה
 35. ועיין בשנת דף קכ"ד ע"ב: ד"ט ש"מלאכתו ה"היתר וכו'.
 והוא הדיו כשמלאכתו לאיסור ולהיתר (שלטני גטורים פרק י"ז שנת
 מה, א אות ב כנסת הגדולה הנ"ש
 ד"ס סל): ל' ובתבני הקדש.
 פירוש, שפירוש שמוחר לקרות בהם,
 ללא כעולה שנת [ס"ק י"א], עיין
 סימן של"ד סעיף י"ג. כתוב בשלטי
 גבורים פרק ח' (שנה לה, א אות ב)
 דיני חלק הוי מוקצה. וזריך לומר
 דהוי מוקצה מחמת חסרון יום,
 דכיון דעומד לכתיבה קפיד עליהו.
 עיין מה שכתבתי סימן ס"ז סעיף
 י"ד [ס"ק ס"ק ב]:

ציונים לרמב"א
 1. מרדכי פרק כל
 הכלים (בבב"ז) [שנת
 י"ח] ורש"י ביצה (י"ח)
 ומה שם מה"ס
 ומה שם מה"ס
 נוסטנובג נש"ת דפוס
 ואלו סימן תק"ט ודיבור
 רוחם (נתיבין) חלק י"ג
 פ"ד [ד' והמגיד (משנת)
 פרק כ"ה (משנת הלכה ג')
 תרומת הדשן סימן ס"ז
 כל בו סוף דיני שבת
 [סימן ל"א לה, ב]:

(ב) אבל שלא לצורך כ"ל ב"ו. צ"ע ל"י ל"י זה הי"ח נשואים
 סמינים נגדן שלהם תלויה בתורה בשבת והולכין עמהם לביה הכנסת
 שאין שם לורך בהם. וז"ל וז"ל לומר דהוה שלא כדרך הולאה, דהא
 כשע"ף א' אוסר בספקן של סופרים אפילו מחזיקים נגדן עם שאר
 סמינים, והכי נמי כאן שלא לצורך.
 ונראה לי ללא חסרו בזה הל"א שלא
 לצורך כל היום, אבל אם ישחמש בו
 היום והוא נושא הל"א כדי שיהא
 מוכן לו בשעתו שרי. ועיין מה
 שכתבתי סימן תק"ס [ס"ק ב]:
 (ג) ותפילין אין ש"מלאכה כי
 אם ש"צורך. צ"ע (עמוד לו ד"ה ודע)
 הניח דברי מהר"ל חביב בזה דמתור
 את הטלטול בתפילין, ללא כספר
 כיון שאוסר בהנחת תפילין, דכתבו
 המוספים (ש"ס טו, א ד"ה הכין שאין
 אוסר בהנחתן בשבת, ע"כ. ומימא
 לי, דכיון דהיתר הטלטול תלוי במה

שאין אוסר בהנחתו, הא כבר פסק הב"י ושו"ע בסימן ל"א (פ"ק א') שיש אוסר בהנחתן בשבת ויום טוב, כדברי הוה"ה וז"ל מה שיר
 השו"ע ס"ד, ד' וז"ל שפיר חסור הטלטול מטעם מוקצה, ולמה הסמינו צ"י ורמ"א כאן להחזיר הטלטול, וז"ע:

ערך להם למהרי"ק"ש

ע"פ ד"ס [בתבני הקדש ב"ו]. מותר לטלטל תפילין אם יש לורך דבר, ושפיר נשמו להשתתף קול חסדי כלי שיה, ואסור לטלטל כי אם לורך טמא או לורך מקומי:

מחזיק השקל

(ס"ק ב) אבל מחמה צ"ע (ב"ו). ואיתא בירושלמי ב"ו י"ז שנת דף קכ"ד
 ע"ב, ולענין כוונתו, דשם פליגי, רבא סבורא ליה אפילו כלי שמלאכתו
 להיתר מכל מקום אסור לטלטלו מחמה לצל, ורבא סבורא ליה דאפילו
 מחמה לצל שרי, וכוונתיה קיימא לן, ואיתא שם רב מרי בר רחל הוי ליה
 כדום וכסותה מנחתה בשמש, אתי לקב"ה דרבא אמר ליה מהו
 לטלטלינהו, אמר ליה שרי. אמר ליה אית לי אחריני, אמר ליה הוי
 לאורחים. אמר ליה אית לי גם לאורחים, אמר ליה גלית אדעתך דכרבה
 סבורא לך, לכולי עלמא שרי, לדידך אסור, עכ"ל הגמרא. וקשה, אי
 פשיטא ליה לרב מרי כרבה דמחמה לצל אסור, ולצורך שכיבה יש לו
 אחריני לירידיה וגם לאורחים, איכ"כ במאי נסתפק ואוהי צד היתר יש בזה
 שארש ב"א לשאלו לרבא. גם צריך לישום מנא ליה לרבא דרבא כרבה
 סבורא ליה, דלמא נסתפק בזה ועל זה בא רב מרי לשאלו אם מחמה לצל
 מותר. ועל כרחק צריך לומר דזה מוכח מתשובתו הראשונה שאמר ליה
 רבא סתם שרי ואמר ליה רב מרי אית לי אחריני, ואם היה ספקא לי שרי
 מחמה לצל, וכיון דאמר ליה רבא סתם שרי על כרחק מחמה לצל שרי,
 ומה בכך דאית ליה אחריני, מכל מקום מותר. דליכא למומר דרב מרי היה
 חדשש דלמא מאי דאמר רבא שרי, לא דמותר מחמה לצל אלא דסבר רבא
 דאין לו אחריני ולכך מותר כדי לשכב עליהם, ולזה אמר ליה אית לי
 אחריני, ואם אף על פי כן יתיר לו רבא או יודע לו דמחמה לצל שרי, זה
 אי אפשר לומר, דאיך סלקא דעתא דרבא דהוי לו כדי לשכב עליהן, וכי
 מאי סלקא דעתא דרבא העל זה ישאל רב מרי, וכי נסתפק רב מרי אי כלי
 שמלאכתו להיתר מותר לטלטל לצורך גופו. אלא על כרחק פשיטא ליה
 לרב מרי כרבה דמחמה לצל אסור כרבה, ובא לשאלו לרבא אם ע"י
 הערמה מותר, ובאיזה אופן אפשר להערים, כך היה כוונת רב מרי. אבל
 רבא תחלה היה סובר דרב מרי שואל אם מחמה לצל שרי, לכן השיב לו
 סתם שרי, ורבא לשיטתיה דסבורא ליה מחמה לצל שרי, וכשהשיב לו רב
 מרי אית לי אחריני, או הבין רבא דעל כרחק לא נסתפק אי מחמה לצל
 שרי, דאיכ"כ מה זה שאית לי אחריני, הלא רבא אמר סתם מותר על כרחק
 לא לשיכבה נתיבין, כמו שכתבתי לעיל דאיך ישעה רבא דהוה נסתפק רב
 מרי אי מותר לטלטל כלי שמלאכתו להיתר לצורך גופו. כנזכר לעיל, אלא
 על כרחק דרבא נתכוין דמחמה לצל שרי, איכ"כ מה זו תשובה אית לי
 אחריני, מזה הבין רבא דרב מרי פשיטא ליה דמחמה לצל אסור, ואפשר
 היה סובר דגם רבא הכי סבורא ליה, ולא נסתפק כי אם אי שרי ע"י
 הערמה. והשיבו רבא דמותר ע"י הערמה. ולזה אמר ליה אית לי אחריני,
 ואיכ"כ הערמה פשוטה לטלטל מחמה לצל והערמה יתירה לצורך שכיבה

ז"ל ה"י מוקצה (א)
 (קצ"ט כ"י ש"מלאכה אביע
 וז"ל א"ס"ו)

מהצורה כ"כ צ"ל
 הולאת מביח שאין זיון בש"ס
 מן ינוש"ס

אשל אברהם

ומטלטל אם הולך להן, וכפי הנחת הג"י כאן [עמוד קטש ד"ה ומהן לגופו ומקומו דוחק לו לומר אם הולך להן נשכין שלא יגנובו, או מחמה ללל], ואם כן קשה לרבי מאלו שבת מ"ד ח' מהי איכה בין מילואם דשני ללורך גופו כו' וכן הדלוקו בחלום שבת, להרשב"א דמחיר ללורך גופו כו', והנה נמשנה לא קשה מדי, דיש לומר נר לאו מלאכתו לאיסור דמינה ניימי להרשב"א בהדושו בשבת [קנה, כן, ועיין סימן ט"ו סעיף ו', מכל מקום מרבי מלוי קשיא, ואי"ה בסוף הסימן יבואר: יד בגוררה, עיין מ"א, ואי"ה בט"ו אות (ו"ו) [ה] יבואר בזה, אמר העני, יש לי כפאן הרהורי דברים, והנה פורטס בערות השם יתברך, והלכך נכאן על שלשה חלקי מוקלה, מילואם, ומלאכתו לאיסור, ובסיס לאיסור, (א) מילואם מהו, בר"מ ז"ל פרק כ"ה מהלכות שבת הלכה י"א, מילואם כנר ישן של נפט וכלי הלאוה, יטלטל אם הולך להן, היינו לגופו ומקומו דווקא, כמו שכתב הג"י כאן [עמוד קטש ד"ה ומהן], ומה שכתב [הרשב"א] נפט, נהגהו מיימיותו [שם] אות ד' [כתב] דנפט נמי שרי, ורבותא הוא, ומילא "כגון" קשה קלה, ויש לומר דנפט חף ממכות דמסירת הוה מילואם, הא דמשחח בממכות והודח ונקי לאו מילואם, והרם חף הודח כלוה הוא ומילואם הוה, וכן משמע מרש"י [שבת] מ"ד ח' ד"ה נר [של] מתכת, "כגון" של נחושת דלא בלע דלא מהיס, ובשבת, נר יש לומר מלאכתו לאיסור, וזוים טוב נפקא מינה, ומכלי הלאוה שהמהו [הרשב"א] הם הולך להם, הרי אהה רואה דמילואם נמי ללורך גופו ומקומו דווקא, הא שלא יגנובו ומחמה ללל חסור, ואף שכל הוסר עדין המילואם הדין דמוחה, ובהוסר נמי מסתברא דלין שרי די אם לגופו ומקומו, איברא, המעיין בצעל המורה [סו, כן, ור"ן [שם] ד"ה אמרן שבת קנ"ד ב', קרני דלומתי, הוקשה להם הא ראוי לכסוי מנה, כשרגה דנפטא [שם] מ"ו

(ה) שמו. עיין ט"ו. ומ"א [ס"ק] י"ד "דברכה" תליא מלחא, הא לאו הכי גזור רפויה אטו מיהרק, והיינו כלי כסף, עיין סימן שי"ג מ"א (ר"א) [ס"ק יא"ב]: (ו) ונמצא. עיין ט"ו. לישינה דהמחבר עושה כלי, משמע ליה דעושה כלי מחדש, ומן התורה, לא מדרבנן. וקשה הסימן תקי"ט [סעיף ב ומ"א ס"ק ד], ואי"ה שם [ה] יבואר בזה: רפ (א) לשיכר. עיין ט"ו. עיין ב"ח [עמוד קט ד"ה והא ד"ה ומה] בזה, דיהא רגיל קודם שבת ומראה לה חבה, אבל לא יבעול עד הלילה. ושמרו בני ישראל את השבת [שמות לא, טז] ראשי תיבות ביאה, כמו ואביו שמר את הדבר [בראשית לו, יא]. ומהין, ועיין רא"ש סוף פרק מרובה [בבא קמא פ"ו סימן יט]. ועיין עטרת קנים [ס"ק] א'. בב"ר [עמוד קט] כתב וקורא קריאת שמע בבשאר הלילות, וכתב הבי"ו [שם] פשוט הוא. והשמיטו כאן, והב"ח [שם ד"ה וקורא] חיקן זה, דאע"ג שאומרים ושמרו, זה מאומות העולם, וקריאת שמע משום מדיקין, ובשבת שכיחי טפי, יע"ש. ולכאורה בחול מסתמא קורין קריאת שמע בצאת הכוכבים בבית הכנסת, הלכך קריאת שמע על מטהו אין צריך כי אם פרשה ראשונה, והיה נועם לשמור מן המדיקין, מה שאין כן בשבת מצוה להקדים כבסימן ר"ס סעיף ב', א"כ בקריאת שמע שעל מטהו יוצא ידי חובת קריאת שמע, היה לו לומר שלש פרשיות או עכ"פ שתי פרשיות, לזה אמר דקורא כמו בחול, ועיין סימן רל"ט סעיף א'. כתב הפרישה, שגם הנשים מחויבים לענגו שבת (אע"ג דהוה מצות עשה שהזמן גרמא אף דרבנן פטורים), כל שיטתו בשמירה ישנו בעונג, יע"ש בשם הגא"א:

א', ומירו דזוכרים לא עבדא לכסוי דמשכרי, והולד הב"ח ז"ל כאן [שם] ד"ה ומ"ו דין לשכרי וזכרים עדיף משלימין, דעבדא לכסוי מנה, כבסימן ש"ח סעיף ו', ולפי דבריו חף מילואם שרי, ומאי קשיא, דמילואם חין שרי די אם לגופו ומקומו, וקרי דלומתי מיידי שאין לו עתה לורך כפאן, משמע מילואם מותר חף מחמה ללל לדבריהם, וז"ע. והמ"א בסימן רס"ו [ס"ק] י"ג העתיק דברי ר"ן, משמע דקובר דמילואם מחמה ללל שרי, ובכיוון זיין [באן] בחלום י"ב דמסריה, דהטעם משום מלאכתו לאיסור, דמסריה חין משחמם כי אם להדליק, וז"ע בזה * . ולכאורה כן מוכיחין דברי הג"י בסימן ש"ח [עמוד רט ד"ה והנה] [ד] תשיב ששה דברים ולא חשיב מילואם, משמע דשרי חף מחמה ללל. ובאן [ב"י] עמוד קט ד"ה ומהין [כנז, בר"מ פרק כ"ה הלכה י"א] דבמילואם ללורך גופו דווקא, וז"ע. (ב) מלאכתו לאיסור, כלי ששויין בו מלאכת איסור, (בקרנא) [בקרנא] וזמורה, ואם נר דמינה הוה מלאכתו לאיסור, יש בו מחלוקת, ועיין חושי הרשב"א שבת [קנה, כן] ופני הוסע בשבת [מה, א ד"ה אלף גבי נר, ובהדושו] [ד"ה] יתקף גם ד"ה חמר רב יהודה] הירכטו. ומכל מקום למה שכתב הר"ב בסימן ט"ו סעיף ו' דיש אסור לטלטל, כל שכן נר בזמין והדליק פעם אחת, הא הזמנה לתוד לא הוה מלאכתו לאיסור, עיין אליה רבה אות י"ג. ומיהו יראה, זה נר קרוי"ל, הא שרגא שלנו העשו לנר קרוי"ל, חף חדש הוה מלאכתו לאיסור שאין עשוי די אם לזה, וז"ע * . והר"ך לחקור מה מלאכתו לאיסור, אם בחר רובא אוליין ומלאכתו לאיסור והיתר, הנה בסימן ש"ח נמ"א [ס"ק] ט', ולאסור והיתר שרי, ומסתברא דכל שרובו לאיסור בחר רובו אוליין בכל מקום. ואף באיסור והיתר בכלי שדרכו להשתמש בכלי שני, חף לפעמים בכלי ראשון די הגעלה בכלי שני [סימן מה סוף ו', ודומה, ודומה, ודומה] נהדושי הרשב"א שבת קכ"ג (ב) [ח] ד"ה הא דהתן, מדוכה שיש עם שוב בו] קריה המטלטלה עם התכשיל, יע"ש. משמע דקדירות המיוחדין לבשל, וכמו כלי נחושת לגרום וכ"ע ודומה, אם יש בהן מכליל שרי לטלטל עם התכשיל כבסימן ש"ח סעיף ה', ועיין ב"י שם עמוד רט ד"ה מה ה"ה], מה שאין כן ריקן אסור, דמוחה על פי הרוב לאיסור לבשל, אם לא לגופו ומקומו, כאמור. (ג) בסיס לדבר האסור. אמרין מינו דליחקי בין השמשות, חף שקילק האיסור אסור, ואף לגופו מקומו אסור, ובסיס להיתר ואיסור, (והיה) [והיה] [והיה] חסוב יוצר ויש ספידא אם יעצר, שרי לטלטל כן, כבסימן ט"ו סעיף ח', ושם אי"ה יבואר התנאים והטעמים, ומיהו כשקילק חמר כן האיסור חין צריך לתנאים, ויש לי לדון, בחלום המניחים טס כסף ודומה עיין פסל קנן ועליהם מעמידין היתרות, ולמחר שקילקו עכו"ם היתרות הטס באיסורו דהוה בסיס בין השמשות, ואם מניח על הטס דבר חסוב כמחלל ודומה או כלים חסובים שרי, ולא דמי לטקף ג' ומ"א [ס"ק] ה', דהמנורה שקיה לשבתה, מה שאין כן טס או לפעמים מניח עליו דברים אחרים, ועיין שירי כנסת הגדולה [אות ה] בסיון כלי נע, יע"ש, ועדין ז"ע. ובסיס להיתר ואיסור בין השמשות ולחמר כן סילקו היתר, אסור לטלטלו, ואם סילקו האיסור אחר כך שרי, דלין מוקלה לחזי שבת, ולענין אם הדליק עכו"ם נצר ישראל שלא מדעתו (ובע"פ) [ובעל כרחין] בין השמשות וכנה אחר כך, לריך עיין אם נאמר דווקא דהייס כידים, או דלימא חף כהאי גוונא אסור. עיין סימן ט"ו סעיף א' וז"ת שם [עמוד שש ד"ה ואיכה], ובאן [מ"א ס"ק ז] כתב דהייס כידים. ועיין מוספות שנת קנ"ו ח' ד"ה לבר ממוקלה כו'. ובסימן שכ"ד סעיף ו' מחמדין נבילה לפני הכלבים, משמע חף נבילה שאין ראוי הייס, ועל כרחן דהייס כידים, הא לא דהייס כידים לא, וכל שכן בסיס יש לומר דלא הוה אלף מדעת בעלים, הא על ידי עכו"ם שלא מדעתו לא * . וישמע לי, מוספת שבת מי שקילק עליו מפלג המנה כבסימן (רמ"ו) [רסו] סעיף ב' וז"ע קודם נר וכנה בין השמשות, לא אמרין מינו דליחקי בבתחלת יום איחקי לכלי יומא, דכחלהו דוכחי [שנה מה, א] כוזה מה, כן אמרין מינו דליחקי בין השמשות, עיקר הקלה בין השמשות הוה, ואם איחקי בתחלת בין השמשות וכנה בתוך בין השמשות, או בתחלתו לא הולקף ואחר כך הולקף על ידי עכו"ם ודומה, אי כל בין השמשות בעיין או לאו, עיין שבת מ"ד ב' ברש"י ד"ה והוא, "כל" בין השמשות, ובגמרא [שם] מ"ג ח' בעודן עליו "כל" בין השמשות, ועדין ז"ע. ולי העני הכותב אשר דרכי התכונה נעלמו ממני, הוכרחתי להרריך עד כה, אולי אזהר לנאר עוד אי"ה בסימנים הבאים * , וכעת חין להרריך כאן:

רפ מצודה. עיין מ"א. בחליה רבה [ס"ק] ח', כספול חסודים [סימן] ט' שומים לזדים ורבים וכו', ושאר שומים מנטלים החלוה, ולריך עיין מנושלים, אי דווקא חין, (ואי"ה) [ואין] מחת יעד' כעת ספר חסודים * . שם חליה רבה כעת ספר חסודים [שם] קטניות * ועדשים מנושלים כשאין מלוחים הרבה מרנים, וכל דבר המלוח הרבה מנושלים, יע"ש: בתב הגאון ב"ו, עיין מ"א. מה שכתב נצר בתרומה ליכא מה שאין כן על טהרה קודש, עיין חולין [לה, א], והנה י"ל דהניס חבלי פת שלא הוכשר, נולד כמי פירות, כמו שכתב המ"א, אבל נצר על טהרה קודש היו חולקין, ואין לך נצר שלא הוכשר בדם, ומנושל לריך הדחה ומליחה והדחה אחרונה, ולכך הוקשה לו מעל טהרה קודש ויחל ליה כו'. ומשמע מדברי המ"א דיואל בשבת שבת כסין, ועיין סימן קס"ה נמ"א אות ט' מה שכתבתי שם מזה, ועיין סימן קס"ה סעיף ו' ז' [ומשמע] וזכ אהי ר"ה אל אברהם אות טו, יע"ש * . ואמון קייל"ך היליגוסים בשומן, אחד משמע דיואל ידי לחם בשבת, ומשימין בתוכם למוקוס וגם מתחין, אם חולל ביתו קרימא לן כל שיעקר ועמו טפילה מתוך על העקר, כבסימן רי"ב [סעיף ה]. בין יהיה מעורב או לאו, ואם לוקח המוקוס מעליה ואוכל לבר בלא הפת לריך עיין, ל"ל לריך נרבה רחשונה, עיין סימן קס"ה נמ"א [ס"ק] ט"ו ובסימן קע"ו סעיף ח', יע"ש, דהוה דברים הבאים בתוך הסעודה שלא מחמת הסעודה, ועיין שם דמי פת כסימן ודברים הבאים בתוך הסעודה, יע"ש. עיין סימן קע"ד נמ"א אות ב', וזוים השבת ועדלי לרד לחסיל פת, ואף בליה חין לנטל בתבא, ועיין סימן תמ"ח חמ"ה וז' דרחה החינו דרחה

מבשרי פרי חצמנין
בזמנו זמנא שאין דיון האל
מבין ירושלים

שלחן ערוך

מכבוד קדושת אדונינו מורינו ורבינו הגדול
הגאון האלהי החסיד המפורסם
אור עולם מופת הדור
גור ישראל ותפארתו קדוש ה'

מרנא ורבנא
מוה' שניאור זלמן נבג"מ

אורה חיים
חלק שני

הוצאה חדשה מסודרת מחדש ומתוקנת

ירושלים ת"ו תשנ"ג

הלכות שבת שח

רבו

5

וין ד אבל כל מיני אוכלים ומשקים המותרים בשבת וכל מיני ספרים שמותר לקרות בהם מותר לטלטלם אפילו שלא לצורך כלל לפי שלא גזרו בימי נחמיה אלא על כלים ולא על אוכלים וספרים והרי הם עכשיו כמו קודם הגזרה שבימי נחמיה שהיה מותר לטלטל כל דבר הראוי בשבת אפילו שלא לצורך כלל אבל דבר שאינו ראוי בשבת היה אסור לטלטל אף בימי דוד ושלמה או קודם לכן משא"כ כלים אפילו כוסות וקערות וסכין וכיוצא בהן כולן היו בכלל הגזרה שגזרו גם עליהן שלא לטלטלן כי אם לצורך תשמישן ולא לצורך מקומן ולא לצורך גופן כשאינו תשמיש המיוחד להן שהרי לא הוציאו אותן מכלל שאר כלים אלא מפני הצורך שיש בתשמישן יותר מבתשמיש שאר כל הכלים א"כ אין להתירן אלא לצורך תשמישן בלבד ואח"כ כשהתירו וחזרו והתירו לטלטל כל כלי שמלאכתו להתיר אפילו לצורך הכלי עצמו גם כוסות וקערות וסכין וכיוצא בהן היו בכלל זה ולא הותרו אלא לטלטלן לצורך הכלי עצמו אבל לא שלא לצורך כלל:

וין ומכל מקום מותר ל' לאדם לישא הסכין אצלו אף כשהולך לבית הכנסת במקום שיש שם עירוב אע"פ שאינו צריך שם לסכין כיון שיצטרך לו אח"כ בו ביום ולא אסרו לטלטל שלא לצורך אלא כשאינו צריך לו כלל כל היום אבל אם ישתמש בו היום והוא נושא אצלו כדי שיהיה מוכן לו בשעתו מותר כיון שהוא חפץ בכך שיהיה מוכן לו הרי זה טלטול לצורך:

וין התפילין אין דינן כספרי הקודש ולא אפילו ככלי שמלאכתו להתיר שהרי אסור ל' לצאת בהן לרשות הרבים וכל דבר שאסור לצאת בו אסור ללבשו כלל בשבת אפילו בתוך הבית שמא ישכח ויצא כמו שנתבאר בסי' ש"ג (סעיף כ"ג) ואף להתירין שם ללבוש בבית אין התפילין כלי שמלאכתו להתיר הואיל והן מיוחדים ללבושן לשם מצוה וכשבת אסור ללבשן לשם מצוה כמו שנתבאר בסי' ל"א (סעיף ה') לפיכך אסור לטלטלן אפילו לצורך עצמן כגון להצניען שלא יגבו אם הוא מקום שרוב הגנבים המצויים שם הם ישראלים שלא יבאו התפילין לידי בזיון בידם אבל לצורך גופן כגון בשביל שישמרוהו מן המזיקין או לצורך מקומן מותר לטלטלן כדין כלי שמלאכתו לאיסור שמכל מקום יש עליהן תורת כלי ומלבוש שהרי היוצא בהן לרשות הרבים פטור הואיל והן דרך מלבוש ותכשיט כמ"ש בסי' ש"א (סעיף ג'):

כ וכן ה' השופר או הצוצרות ושאר כלי שיר אסור לטלטלם כי אם לצורך גופם או מקומם כדין כלי שמלאכתו לאיסור שאסור לתקוע או לזמר בכלי שיר בשבת כמו שיתבאר בסי' תקפ"ח (סעיף ד') ושל"ט:

כא כלי שמלאכתו לאיסור ולהיתר מותר לטלטלו אף לצורך הכלי עצמו כדין כלי שמלאכתו להתיר הואיל והוא מיוחד ג"כ למלאכת היתר: L

כב ל' מדוכה אם יש בה שום וכיוצא בו מדברים הנידוכים בה מותר לטלטלה אף לצורך עצמה אע"פ שהוא כלי שמלאכתו לאיסור לפי שהמדוכה היא טפלה ובטלה להשום שבתוכה כמו שהקדירה טפלה להתבשיל שבתוכה והרי זה כאלו מטלטל את השום בלבדו שמותר לטלטלו אף שלא לצורך כלל אבל אם נתן במדוכה ככר או תינוק או שאר דברים המותרים בטלטול שאין המדוכה טפלה להם אסור לטלטלה על ידי כן לצורך עצמה שבמת בלבד הוא שהתירו לטלטל מחמה לצל ע"י ככר או תינוק וכיוצא בהם כמ"ש בסי' שי"א (סעיף ה') ויש חולקים ואומרים שהמדוכה או שאר כלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטלו לצורך הכלי עצמו ע"י ככר או תינוק או שאר דבר המותר בטלטול ולא אמרו שלא התירו בטלטול ע"י ככר או תינוק לבד מן המת אלא בטלטול מוקצה גמור האסור לטלטלו אף לצורך גופו ומקומו אבל כלי שמלאכתו לאיסור שאינו מוקצה גמור והקילו בו לטלטלו לצורך גופו או מקומו הקילו בו ג"כ לטלטלו ע"י ככר או תינוק אף לצורך הכלי עצמו והעיקר כסברא הראשונה ומכל מקום במקום הפסד מרובה יש לסמוך על סברא האחרונה:

כג הגולד מותר בשבת כגון נכרי שעשה כלי חדש בשבת מעצמו מותר לטלטלו ולהשתמש

ו' ש"י:
ל' שם כלי
יה גדולה
לה לאיזה

בו דבילה
מ מקומו
טלא יפול
הצל וכל
שמחשב
זה אע"פ

ה הצריך
דו רשאי
לטלטלו
וי לחוש

מ יענע
שהנרות
ש דולקת
זניחו על
א ובלבד
בו בלא
ש ביו"ט
f:

לטלטלו
י מדרך
קומו או
שמותר

וקערה
י עצמו
לטלטלו
זום כלי
ר שבת
ו' עשו
ר שלא
וכיוצא
להזהר
לצורך
ללאכתו
חכמים
:
בל

8

חידושי הרשב"א

לרבינו שלמה ב"ר אברהם אדרת

מסכת שבת

יר"ל על-פי כת"י ודפוסים ראשונים,
בצירוף מבואות, ציוני מקורות,
מקבילות, הערות ובאורים

מ א ת

הרב יאיר ברונר

הוצאת מוסד הרב קוק • ירושלים

קפיד תנא דמתניתין בין צורך גופו בין צורך מקומו דכולהו דהא מלתא היא, וסיפא דקתני בין לצורך בין שלא לצורך, צורך גופו וצורך מקומו, שלא לצורך מחמה לצל וכמו שמפרש הוא בגמ'. ויש מקשים, היכא קאמר רב יהודה דדבר שמלאכתו לאיסור דאינו ניטל כלל והא איהו הוא דאמר בשלהי פרק כירה גבי גר דמשחא שרי דנפטא אסיר, ותירצו דשאני גר שהוא אינו משמש מלאכת איסור אלא שנעשה בסיס לגר ושמן ופתילה והיינו נמי טעמא דפמוטות¹⁰. אבל מ"מ עדיין קשה דהא איהו שרי כלי קיואי לעיל בר"פ אלו קשרים¹¹, וכלי קיואי כלים שעושין בהן מלאכת איסור הן. וי"ל דהנהו לבתר דשמעה להא מרבה אמרינהו, דהא אותביה רבה ואיתותב. ומיהו עדיין קשה לי, רב יהודה אפילו מקמי דשמעיה מרב' היכי תיסק אדעתיה הכין, דהא תניא¹² התירו וחזרו והתירו וחזרו והתירו והיכי מתוקמא ליה. וי"ל דברייתא לא שמיעא ליה. וא"נ י"ל דר"י ודאי מסבר הוה סבר דאפילו כלי שמלאכתו לאיסור לצורך שרי, אלא דמתני' הוא דמפרש, דקסבר דת"ק לא שרי אלא כלים שמלכתן להיתר, מדקתני רבי יוסי אומר כל הכלים ניטלין חוץ מן המסר הגדול ויתד של מחרישה, דמשמע הא לתנא קמא לא והא מני רבי נחמיה היא וברייתא דלא כרבי נחמיה דהא לא מיתוקמא ליה, ולעולם רב יהודה כרב' ס"ל¹³, ובהכי מתרצין

לן כולהו קושיין והכין גמי מוקמינן לה¹⁴ למתניתין כרבי נחמיה. ומיהו לא מתוקמא כרבי נחמיה לפום קושטא משו' דקשיא רחת ומולג וכדאותבי' רבה לרב יהודה.
[קכג, א] הא דאותביה אביי לרבא¹⁵ ממדוכה. איכא למידק והא אביי גמי כרבה ס"ל דדבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו מיהא שרי וכדאיתא לקמן¹⁶, והיכא לא אסיק אדעתיה לאוקומה כרבי נחמיה. וי"ל דהא דלקמן לבתר דשמעה מרבה רביה הוה¹⁷. ואי נמי לאפוקי מינה¹⁸ תירוצה הוה¹⁹ דלמא אית ליה לרבה תירוצה דלא שמיע ליה²⁰. ומיהו רבה נמי הוה אפשר ליה לאוקמיה בצורך מקומו, אלא משום דאין מטלטלין אותה לגמרי משמע ליה וכדמשמע ליה נמי לרבי אלעזר לקמן²¹ דאוקמה קודם התרת כלים. ולרבי נחמיה נמי ודאי לא מטלטל ליה כלל, למאי דס"ל לרבה כלי שמלאכתו לאיסור לצורך מקומו לא ואפילו לדיון, כיון דסבירא ליה לרב נחמיה דאין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו ותשמישה של מדוכה לאיסור הוא הלכך אינו ניטל כלל.

→ **ד** הא דתנן מדוכ' בזמן שישי בה שום מטלטלין אותה. יש מי שפ"י דה"ה ע"י ככר, ואע"ג דאמרינן²² לא אמרו ככר או תינוק אלא למת בלבד, ה"מ היכא דליכא תורת כלי כמת אבל כל מידי דאית ליה תורת כלי מיטלטל הוא ע"י ככר²³. וליתא, אלא אין לך מוקצה מיטלטל

7 צ"ל: לצורך צורך גופו. 8 תוד"ה רחת, ובעה"מ, הרמב"ן, וחי' הר"ן, והתוס' ובעה"מ חי' תרוצים אחרים.
9 לעיל מו, א. 10 ועיין פנ"י לעיל מו, א מה שכתב בזה, ובהגהות רעק"א סי' רעט על המג"א סק"ט, וסי' שי על המג"א סק"ה, ובפמ"ג בא"א ס"ס רעט.
11 קיג, א. ועי"ש ברש"י ד"ה מותר לטלטלם שכתב דלא הוי מלאכתן לאיסור. 12 לקמן קכג, ב.
13 וכ"כ בחי' המיוחסים לר"ן, 14 צ"ל: בירושלמי, פרקין ה"ב. 15 צ"ל: לרבה. 16 קכג, ב.
17 וכך פירש בעה"מ בד"ה נוטל, והרמב"ן לקמן קכג, ב בד"ה הא הקשה דא"כ למה הקשה אביי לרבה לקמן קכד, א. ועיין בהערות הגר"א שם שתרץ שיסת רבינו. 18 צ"ל: מיניה. 19 גראה דצריך להוסיף: בעי. 20 וכך תרצו הרמב"ן וחי' הר"ן. 21 קכג, ב. וכ"כ רבינו שם בד"ה איתיביה. 22 לקמן קמב, ב. 23 וכ"כ בעה"מ בסוגיין (בד"ה ת"ר) בשם אחד מהכמי הדור, ובש"ת הרא"ש כלל כב סי' ת, (והובא גם בב"י סי' ש"ח), והמאירי במס' ביצה כא, ב. ובכלבו סי' לא כתב בשם מקצת חכמי

צרפת, והובא במאירי בסוגיין ובב"י סי' רעט דצריך שיהי' הככר או תינוק מע"ש. דמה שאמרו לא אמרו כא"ת אלא למת, דווקא שהונח בשבת, אבל שהונח בע"ש מותר, והרא"ש פ' נוטל (ס"ב) פסק דאין לטלטל גר שהדליקו עליו באותה שבת ע"י כא"ת. והס"ז (ס"י שיא סק"ה) הקשה דא"כ דברי הרא"ש סתרי אהדדי, ותירץ דווקא כלי שמלאכתו לאיסור דיש לו היתר לטלטל לצורך גו"מ מועיל כא"ת, אבל בגר שהדליקו עליו באותה שבת דאסור לטלטלו אפילו לצורך גו"מ לא מהני כא"ת. אמנם רעק"א בהגהות לשו"ע סי' שח ס"ה הוכיח מסוגיין דגם היכא שאין היתר לצורך גו"מ שרי ע"י כא"ת. דאביי רצה להוכיח כרב יהודה דכלי שמלאכתו לאיסור אסור לצורך גו"מ ואפ"ה מיטלטל אגב השום. (ועי"ע בתשובותיו ח"א סכ"ב), וצ"ל דגר שהדליקו עליו באותה שבת מוקצה מחמת איסור דדחיה בידיה, ולכך לא מהני כא"ת. וחילוק זה כתב המאירי בסוגיין והגר"א בבאורו לשו"ע סי' שח ס"ה, וכעין זה כתב בתשובות הראב"ד

ע"י ככר, ו הנדוכין²⁴. אסורה אלא במלאכתו כקדרה המנ סיבי זיירי שהן כלי ק בפרק אלו חוץ מכובד איכא מאן בר ליואי ל ליה, והני התחתון, וז הן וכן פי' אסוכי ינו דכשהוא ב ולא דמי ל חבית²⁵, ו וממילא הו מנא, ויש ליה לדמך למעציבין ור"ה ז"ל²⁶ לינוקי ופע לה לאפיקי ויש מקשי היא והיא וי"מ כמו הקאתו אי אפיקטוין, לעשות לה סי' קצא ע מועד ש"ה בד"ה הא, ו לר"ן הוסיף (בהקדמתו) כאן דכלי תשמישו לו בבה"ל ס"ג רבינו הלוי 29 ערך זי רבינו כאן קמו, ב. 33 תוד"ה: בערוך ערן

11
בי
לג

ע"י ככר, ולא אמרו כאן אלא בשום וכיוצא בו הנדוכין²¹. והיינו טעמא, משו' דכיון דאין זו אסורה אלא מחמת מלאכה ועכשיו משמש היתר במלאכתו הרי מה שאוסרה הוא מתירה והו"ל כקדרה המטלטלת עם התבשיל²². ל סיכי זיירי ומוזרי. פרש"י ז"ל²³ בלשון אחד שהן כלי קיזאי. ואינו מחזור, דהא אמרי' לעיל בפרק אלו קשרים²⁴ דכלי קיזאי לכ"ע שרו חוץ מכובד העליון וכובד התחתון, ואפי' הנהו איכא מאן דשרי, ורבי יוחנן דבעא מרבי יהודה בר ליואי ליפשטה מהא דרב, ודלמא לא שמיעא ליה, והני דהכא היינו כובד העליון וכובד התחתון. ואינו נכון ויש מפרשי' ²⁵ דכלי כובסין הן וכן פי' בערוך²⁶.

אסובי ינוקא²⁷. להחליק סדר אבריו ביד דכשהוא נולד אבריו מתפרקין וצריך לישבן. ולא דמי ללפופי דשרי לדברי הכל בשלהי פרק חבית²⁸, דהתם בבגדי' הוא מחפש²⁹ אותו וממילא הוי מתוקן, אבל אסובי ביד דמי לתקוני מנא. ויש שהקשו³⁰ עליו דאם איתא לא הוה ליה לדמויי לאפיקטוזין דטפי הו"ל לדמויי למעציבין את התינוק דאמרינן לקמן³¹ דאסיר. ור"ח ז"ל³² פירש אסוקי גרמא דפומא דנפלה לינוקי ופעמים שמקי' על ידי כך והיינו דמדמי לה לאפיקטוזין. וכן פי' גם הר"ז הלוי ז"ל³³. ויש מקשי' ³⁴ דהא רפואתו לאו משום הקאתו היא והיא גופא נמי שריא דהא אינו מתכוין³⁵. וי"מ כמו שפר"ח ז"ל, אלא שאינו בא מצד הקאתו אלא כך מדמה אותו להקאתו דהיינו אפיקטוזין, דכמו שחתימת האיציטומכא אסור לעשות לה רפואה באפיקטוזין כך סתימת הגרון

אסור לעשות לה רפואה באסובי כדי לפתחה. וכן פי' בתוס' ³⁶.

[קכג. ב] עד שאמרו כל הכלים ניטלין בשבת ואפילו בשני בני אדם. ואיני יודע במה ניתלין³⁷ אביי ורבא, דאביי אמר דוקא באדם אחד ובניטל אפילו בשתי ידים ורבא אמר אפילו בשני בני אדם³⁸. וי"ל דאביי סבר דכיון דאיכא לאוקמה באדם אחד לא מוקמי לה בשני בני אדם, דתפשה מועט תפשת תפשת מרובה לא תפשת³⁹. ורבא סבר דכיון דקתני כל הכלים, אפי' בשני בני אדם משמע. וא"נ בסברא בעלמא הוא דפליגי דאביי סבר דכל שאינו ניטל באדם א' מקצה אותו מדעתו ואין מטלטלין אותו ורבא סבר דאפי' בשני בני אדם ובעיא היא לעיל בפרק כל כתבי הקדש בסופו⁴⁰ גבי קרונות, ואסיקנא התם דאפי' בשני בני אדם⁴¹. ושני בני אדם לאו דוקא אלא אפילו ארבעה וחמשה⁴². ופלוגתא היא בירושלמי, דגרסינן התם⁴³ שהוא ניטל בשנים מטלטלין אותו בשנים, בג' ובה' ⁴⁴ אסור, א"ר זעירא מכיון דתימא בשנים מותר, אף בד' וה' מותר.

איתביה אביי מדומה אם יש כה שום מטלטלין אותה ואם לאו אין מטלטלין. תמיהא לי מאי קא מוטיב מינה אביי לרבא דהא לדידיה גמי ע"כ אין מטלטלין אותה דקתני היינו לצורך מקומה, אבל לצורך גופה מטלטלין אותה. וי"ל דמשו' דס"ל לאביי דאין מטלטלין אותה כלל משמע⁴⁵, משום הכי קא מוטיב ליה לרבא מיניה דלמא נפיק מיני' פירוקא חדתא⁴⁶. ועוד יש לי לומר דלאביי משמע ליה דאין מטלטלין

קכד, א בד"ה תוספתא. 37 בחי' הרמב"ן והובא גם במאירי. 38 ובחי' המיוחסים לר"ן כתב דעל הרוב הוא מקיא ומוציא דם ג"כ והוא פסיק רישא. 39 לפנינו בתוס' ליתא. וכ"פ בתוס' הרא"ש. 40 אילוי צ"ל: נחלקין. 41 ובחי' המיוחסים לר"ן כתב בשם הרא"ה דאביי ורבא לא פליגי עי"ש. 42 סוכה ה, א. 43 קכב, א. 44 עיין בדברי רבינו לעיל קכב, א (בד"ה א"ל) שמבאר דבעיית הגמ' שם נפשטה דאפילו בשני ב"א. 45 וכ"כ רבינו בעבוה"ק (בית מועד ש"ה פ"ב י"ד) וכ"ה בחי' הר"ן. 46 בפרקין ה"א. 47 לפנינו: בד', ועיין באור הגר"א סי' שח ס"ב. 48 וכ"כ רבינו לעיל קכג, א בד"ה הא דאותביה. 49 ועיין תוד"ה איתביה.

סי' קצא עי"ש. 24 וכ"כ רבינו בעבוה"ק (בית מועד ש"ה פ"ב ט"ז) ובעה"מ, והרמב"ן לקמן קכג, ב בד"ה הא, ובהשלמה בסוגיין ובכלבנו. ובחי' המיוחסים לר"ן הוסיף דצריך שיהי' השום מע"ש. 25 הפמ"ג (בהקדמתו לסי' שח במשב"ז) הוכיח מדברי רבינו כאן דכלי שרוב תשמישו לאיסור, אע"פ שמעוט תשמישו להיתר, נידון ככלי שמלאכתו לאיסור. ועיין בבה"ל ס"ג בד"ה קורדום. 26 בד"ה סיכי בשם רבינו הלוי. 27 ק"ג, א. 28 תוד"ה בסיכי. 29 ערך זיירו. 30 צ"ל: פרש"י ז"ל, וכל דברי רבינו כאן מקורם בחי' הרמב"ן עי"ש. 31 לקמן קמ"ב, ב. 32 צ"ל: מחפש, וכ"ה ברמב"ן. 33 תוד"ה אסובי. 34 קמ"ז, א. 35 בסוגיין, והובא בערוך ערך אסובי, ובראשונים כאן. 36 בעה"מ

10

הרי"ף [פסחים מ. ב] זמנים [מגן ומה] רק ה' [הלכה ד] דין [גם דער ראשון] רש"א בתשובה [ה"א] סימן טע"ג:
 טור [גם] בשם נעיל וניהג [הלכות פסח סימן] כ' לו סימן מה ח' ד':

מז בתוך הבלי. משמע למכתחן אינו מוסיף עיין סוף (סימן כ"ה) [סעיף כו] וז"ל: יו' שלפעמים משתמשין בו, ועוד, שאזרין זהם פתימי לחם מעת לעת ונכנס כמובסל (הגהות מיימוניות הלכות הגעלה סוף הלכות מתן ומלה): יח' אבן מ'זבן.

וכ"ז [סימן מנע ד"ה סדר] כחז' דלא הוי ככלי ראשון, ולא מהני רק בקנקנים וכוסות, ויש להחמיר בקערות שיש להם אוגנים ובלטות כעין כפתורים ופרחים, שאו אי אפשר להעביר האבן על פני כולם, ולכן אין להם תקנה אלא שיכניסם ליוטה: יט' די"מא היים עלייהו. והוא הדין אם הקמה מקלחת בקרן או שעשויה נדבק שקורין או"ף גשז"ן [ב"ח ק"ה, א ד"ה כתב, גם מהר"ר וי"ל סימן ק"ג]:

י' וכן הוא המנהג להגעיל [י"ז] ונדיעבד קני' לכו' [י"ז] ב' בשטיפה [י"א] [כ"ה] וקערות גדולות [כ"ה] שלא יוכל להכניס חוץ כלי ראשון וי"ז ימן עליהם יח' חנן [כ"ה] מלגון ויערה עליהם ורחמין מכלי ראשון והוי ככלי ראשון וכן כל כיוצא בזה

י"ז [לב] יש מי שאומר [י"ג] [כ"ה] דכפות העשויות בקרן אין להם תקנה בהגעלה דביון שמתקלקלין במים חיישינן יט' דילמא היום עלייהו:

חק יעקב

שכתבתי לעיל ס"ק ח'. וכבר נהגו להגעיל הכל בכלי ראשון, כמו שכתב הרב בהג"ה סעיף וי"ז: [כ"ג] צריך צערות עליו, וכתב בדרכי משה [אמת] וצריך ליותר שלא יפסוק הקילות, ועיין בלבוש [סעיף ה] שכתב שהעירוי צריך לערות עליו ג' פעמים, והשיגו עליו האחרונים: [ל"ז] והוא בתוך הבלי. מה שאין כן חרץ לכלי לעבר בהם ככלי ראשון, וכתב העולת שבת [ס"ק ז] דאם ירדע שחורץ מעת לעת השתמשו בו בכלי ראשון, אע"פ שעיקר השמוש שלו הוא בכלי שני, צריכין הגעלה בכלי ראשון דוקא אליבא דכולי עלמא, והוא פשוט. ועיין בספרי מנחת יעקב כלי גי"ח ס"ק כ"ה: [ל"ח] ונדיעבד קני' אהו בשטיפה, וכן נדיעבד אם לא הגעיל הקערות בכלי ראשון ג"כ אינו אוסרין, כמו שכתבתי בספרי מנחת יעקב שם בכלל גי"ח בשם הב"ח יורה סימן ע"ה ד"ה וכתב. וכן הוא לענין כוסות וכלים, אע"פ שיש לחוש שנשתהה בתוכו מעת לעת ונכשב בתוכו, אינו אוסר דיעבד, ומבואר ביורה דעה סימן קכ"א

שערי תשובה

(כ"ב) בתוך. עיין באר היטב. ועיין בתשובת מהרש"ם חלק א"ח סימן (כ"ח) [כ"ג] בענין הופקא"ש [עיין פרי חדש סימן תסא א"ח ב ד"ה ומ"ש שלא שמופדן קמה על פני התורה ואינו אלא מעט וברגע נאפית העיסה] שומר נפשו ירחק ממנה, והפרי חדש מחזיר, ובשמש צרקה [א"י] סימן ט' כתב שאסור לזרוק בשעה שמרדדין העיסה להיות דקה מן הדקה ולאפות אותה בתנור ולבשל אותה אח"כ וחמור טפי ממה שכתוב בשו"ע [סימן תטס ס"ק ז] בענין הוספת קמה בעיסה, ועיין שם הג"ה מכן המחבר שבדיעבד מותר:

ציונים פרמ"א

רש"א בחשובה [מ"א] סימן טע"ג:
 טור [ק"ה, א] בשם אבי עזרי [לא"ה] פסחים סימן ע"ג עמוד [ח] ומדרכי רק כל שעה [גם] סוף רמז קס"ח ותוספות סוף סבת עבודה זרה [ג], ו' ו' ד"ה דעם; הגהות מיימוניות מתן ומלה כ' ד' אמת ה':

י' דרכי משה סוף הסימן:
 ז' מרדכי פרק כל שעה פסחים רמז קס"ח והגהות מיימוני פרק ה' [שם] קטעף הלכה כן ק"ל א' יאגור [סימן טע"ג] ואיסור היתור הארוך כלי גי"ח [דין ע'] מהר"ל הלכות הגעלה עמוד כ':

הגהות והערות

[ז] ועיין פמ"ג י"ד כפתחה להלכות מלחה ד"ה והנה לפי שם סימן ס"ט משנזלת זכא את ט' ד"ה הדין ה'ג', סימן לא משנזלת זכא את ט' ד"ה ומשם שפתי דעת אמת ה' א"ה ד"ה חנן, ומימן קה שפתי דעת אמת ה' [ז] ועיין יורה סימן ס"ט ט"ו ס"ק ד' ו"ן ס"ק ס"ב: [ח] תירוק ע"פ סמ"י מהדו"ק:
 ט"ז עיין מה שכתבתי סימן מנ"ג [ס"ק ט']:
 ט"ח עיין סעיף ל"א [בהג"ה] ובסוף כ"ה, עיין ציונה דעה סימן ק"ל [סעיף טו] בהג"ה:
 ט"ז [ע"י מ"א]:
 ט"ח [מגן] ממעלות

(י') והוא בתוך הבלי. משמע דאם הוא מלד המון של הכלי אינו אוסר, וכן הוא במהרי"ל [הלכות הגעלה עמוד כח]: (יא) מהרי"ף הקערות. נראה טעם חומרתם מפני המון הטעם דלא ידעו לחלוק בין רוב תשמישן ככלי ראשון או לפעמים, ורמ"א כתב וכן בכל דבר כו' כגון כפות כו', ונראה דכפות חמירי טפי דשכיחי טובא דמהפך זהם נקדירה אלל האש: (יב) זיעבור האבן בו, וטע"ג דנאחזה מקום לא נוגע האבן, מי הרמיחה נוגעים שם ושרי, כמו שכתוב סעיף ט"ו: (יג) דכפות העשויות בקרן, כתב במהרי"ל [הלכות הגעלה עמוד כג] הוא הדין כפיני שקמה שלהם מקרן, וכח של סכין דבוקה כגדל דבנק אין להגעלה, דחייב עליה שלא יתקלקל הדבק:

וכן הוא המנהג להגעיל [י"ז] ונדיעבד קני' לכו' [י"ז] ב' בשטיפה [י"א] [כ"ה] וקערות גדולות [כ"ה] שלא יוכל להכניס חוץ כלי ראשון וי"ז ימן עליהם יח' חנן [כ"ה] מלגון ויערה עליהם ורחמין מכלי ראשון והוי ככלי ראשון וכן כל כיוצא בזה

(יב) ועיביר האבן וי"ז על כל הכלי שאו מגעיל כולו.

[לב] יש מי שאומר [י"ג] [כ"ה] דכפות העשויות בקרן אין להם תקנה בהגעלה דביון שמתקלקלין במים חיישינן יט' דילמא היום עלייהו:

חק יעקב

[סעיף ה בהג"ה] דכלי חרס ישנים שנשתמשו בו בצונן, מאחר דאי אפשר בהגעלה מקרי דיעבד, וסגי ליה במרקה ושטיפה. וכאן לענין פסח השמיט רמ"א כל זה, נראה לי משום דכאן לא מקרי דיעבד, כיון דאפשר לקיימם עד אחר פסח, מה שאין כן החם לענין הכשר כלים האסורים, ודלא כעולת שבת [שם] שלא הרגיש בוה: [ל"ג] בשטיפה. הדיינו לשפשוף החלה היטב במים כדי להסיר כל הרבוק עליו, ואח"כ שוטפין במים, כמבואר ביורה דעה סימן קכ"א [סעיף א]: [ל"ד] יתן עליהם אבן מ'זבן, וכן נוהגין לענין הכשר השלחנות והספסלים, ויגוב השלחן חתלה כדי שלא יצטק המים, אחרונים. ועיין לקמן סימן תנ"ב ס"ק י"ד: [ל"ה] על ב"ה הבלי, ואע"ג דבאיהו מקום אינו נוגע האבן, מי הרמיחה נוגעים שם, ט"ז [ס"ק יג], וכן כתב האיסור והיתר כלי גי"ח דין (ס"ז) [ע]. וכתב המ"א [ס"ק יח] ויש להחמיר בקערות שיש להם אוגנין ובלטות כעין כפתורים שאו אי אפשר להעביר האבן על כולם, ואין להם תקנה אלא שמיכניסם ליורה:

באר היטב

(כ) צערות. ולרן לזהר שלא יפסק הקילות, דמי משה, ואין לרין עירוי ג' פעמים, אחרונים, [חק יעקב ס"ק נע]. [המשימים כלי חרוך מתכת על אש ומרתוח חרוך הכלי ומגעילין בכלי, מסופק ר"י עבודה זרה לג, ב תוספות ד"ה קינא אי הוי בכלי ראשון, עיין פרי חדש אות ה ד"ה ומ"ש אלא, הגא"א]: (כא) מדרכי. אפילו נעשו מהדש, עיין סעיף י"ג, מ"א [ס"ק טו]: (כ"ב) בתוך. אפילו כל שהוא, אלל מנתן או על שפתו מלמעלה אין מעכב, מהרי"ל, [ט"ז] ס"ק י, מ"א ס"ק ט, חק יעקב ס"ק ג': (כ"ג) בשטיפה, וכן נדיעבד אם לא הגעיל הקערות ככלי ראשון דוקא [ואם ע"י אור צריך לג], ואם ירדע שנתן מעת לעת השתמשו בו ככלי ראשון, אף על פי שיעקר שמיים שלו הוא ככלי שני, צריכין הגעלה ככלי ראשון דוקא [ואם ע"י אור צריך ללבון, הגא"א] לטולי עלמא, [גם] ס"ק לא], וטעויה היינו לפשפוף החלה היטב במים כדי להסיר כל הרבוק עליו, ואח"כ שוטפין במים, כמבואר ביורה דעה סימן קכ"א, [גם] ס"ק ג:], וכן נוהגים לענין הכשר והספסלים, ויגוב השלחן חתלה כדי שלא יצטק המים, אחרונים, [חק יעקב ס"ק נא] אלל שכינסם ליורה, [מ"א] ס"ק יח], וכן סתין אין להכשירו כלל, מ"א [ס"ק יח]: [כ"ד] דכפות, והוא הדין סכין שקמה מקרן או מקצתה מקרן או שעשויה ברבך, ב"ח, כמו שכתבתי לעיל בס"ק י"ב [והוא הדין מדובק בדבק, הגא"א], ע"ש, [מ"א] ס"ק ט', וכח מלבושי יוס טוב [אמת] [העשויה מפערל מוט"ר כיון שהוא קשה מאוד אינו דומה לקרן שינמוט מחור]:

הגהות רעק"א

(ט) מציא צ"ח, וכברש במבדל'א, לכאורה טעמא דהרמ"א עדיף, דלפניו מילוי ועירוי ג' ימים לא מהני בלפעמים שמתחמם זהם תמים, ואלו טעם בבוש היה מהני עירוי ג' ימים כולקתן סעיף כ"א, אלל דהגא"א העתיק זה לענין דאף אם ידענו צדוד דלא הותמם כהם נתחין מכל מקום לא מהני בשטיפה משום שריית פתימי לחם, וכשהלי גזולא נחתם מהני עירוי ג' ימים, ומכל מקום היכי בלפעמים השתמשו כהם מים חמין, אף ירדעו ללא השתמשו כהם מתן חם, מכל מקום ע"י

11

הוצאת מהן אלו, הדין באהג
 חנון. נושא

76

ג כלים שמלאכתן להתר, או אפלו לאסור ולהתר, כגון: קערות וספינים וכוסות וקדרות, אף-על-פי שמבשלין בו, מכל מקום דרך להשתמש בו בלא בשול, וכל פיוצא בזה, שאין אדם מקצה דעתו מלהשתמש בהם, ולכן פלם הם מוכנים, רק שרצו חכמים לגזר שלא לפנותן ממקום למקום משום טרחה יתרה כמו שבארנו. ולכן אם עושה לצרף הפלי שלא יגנב או שלא יפסד מקר נחם וכיוצא בו, מתר לטלטלו ולהעמידו במקום המשתמר (שם). ומכל מקום, כלים הנעשים מפרקים או שיש בהן חריצים הדומין לפרקים, אסור לטלטלו, דשמא יפל ויתפרק ויחזירנו ונמצא עושה כלי בשבת, אלא אם כן דרך אותו כלי להיות רפוי, כדאיתא במלאכת בונה (סימן רע"ט):

ד כלים שמלאכתן לאסור, כמבאר לעיל כלל ס"ה סימן ד', דמהם מקצה דעתו מחמת אסורן וגם דיש לחוש שמא יבוא לעשות מלאכה בהן, ולכן אסרו לטלטל אפלו לצרף הפלי שלא יפסד ויגנב, ולא התירו אלא אם כן הוא צרף לשבת, כגון לפצע בו אגוזים, ולכסות בהן כלים, ולפתח בו דלת וחכה וכיוצא בו לצרף שבת. או אפלו אינו צריך לגוף הפלי, אבל צריך למקום הפלי, דלתשמישים אלו אינו מקצה מדעתו, שהרי גם בחל לפעמים משתמש בהם לצרף גופם או מקומם. נאפלו אם עכשו עקר כוננתו לצרף הפלי, כיון שעל-פל-פנים מטלטלו לצרף גופו ומקומו, מתר, דאין כאן מקום לגזר (ש"ח סעיף ג):

ה לפיכך, מנעל חדש מתר לשמטו מעל הדפוס, אף-על-פי שהדפוס מלאכתו לאסור, כיון דשם כלי עליו, מתר לטלטל לצרף מקומו, דהינו המנעל. ואין חלוק בין לטל הדפוס מתוך המנעל או המנעל מן הדפוס. וכן חלוק שכבסו ותחבו בו קנה, אם הקנה הוא כלי, מתר לטלו מתוכו. ואם אינו כלי, שומטו מן הקנה, אבל אסור לטול הקנה ממנו, כיון שאין עליו תורת כלי, דינו כעצים ואבנים לעיל פן ו' (שם סעיף י"ד):

ו דברים שהם מקצים מחמת חסרון פיס, כמבאר לעיל כלל ס"ה פן ז' ח"ט, כיון שמקפיד עליהן מלהשתמש בהם בחל שום תשמיש ואם כן מקצה אותן מדעתו לגמרי, וכן מקצה מחמת נולד או מחמת דדחיה בידים, וכן כל דבר שהוא מקצה מחמת שאינו ראוי לשום תשמיש, כמבאר לעיל פן ו', וכן מקצה מחמת מצוה, כיון שכל זה אדם מקצה מדעתו לגמרי, ולכן אפלו לצרף גופו או מקומו, אסור. ואין לה מקצה שיהיה מתר לצרף גופו ומקומו אלא כלים שמלאכתן לאסור, כיון שיש תורת כלים עליהם ולא מקצה אותם מדעתו לגמרי. אבל כל השאר, מקצה לגמרי (ש"ח):

ז לפיכך אם מכין אותם, מתר לטלטלן. ואמנם לא הכל שוין בדין ההקנה, דמקצה מגופו המבאר בפן ו', אם מיחדו לתשמיש, הרי על ידי זה דינו ככלי. ולכן אם הוא תשמיש שדרך ליחד דבר זה לתשמיש זה, כגון אבן שדרפו בכך ליחד לפצע בו

12

אגוזים, סגי ביחד ל לעולם. ואם רוצה לו כלים, ולסמך בו דלו ואף שישתמש בזה למלאכות אלו מחלי אלא אם כן יחדו לנ מעשה ומגלה דעתו סתם אבנים. אבל דמסתמא מיחדין ל העגולים שנסרו לש שבת לכף, כיון דאין שבת (מגן-אברהם סו ח וכן עפר וחול הוא הזמנתו לתשמי לטול פרות השמתיני מערב שבת. אבל כ ח"י). וכן מתר לחתך כיון דיחדו לכף, עץ שהרי הוא מקצה ט וכן מקצה מן לעולם לתשמיש, וי שיחדן לסחורה עי לסחורה, סגי במח' (סעיף כ"ד-כ"ה):

י ודוקא לדבר / לדבר שאינו ראוי ראויים לכלום באו להו מחשבה ואפי לתשמיש, כגון: ו ואבנים אם עושה ואף-על-גב שאין שנפלה לגמא אם

זכא לגור י"ד זכין מאונות 23

י. קם. כהנה הכנה... ורשב"ה... (סו' ה' א')... (סו' ה' א')

ובל כו (כ) סו' רינו שבח. וכן מתר לטלטל דבר מקצה על ידי נפית. ולא הוי טלטול אלא כלאחר הדין ולא מקמי...

והוא הדין שבת יוסף (כ) ענין בבית יוסף (כ) ענין בבית יוסף (כ) ענין בבית יוסף...

מרכיב (כ) ענין בבית יוסף (כ) ענין בבית יוסף (כ) ענין בבית יוסף...

שערי תשובה

ד (ט) הקדים. ענין באר הטוב. וקם כאלה דעה (כ) דעה ודעה נראה שדעה כדברי הנפש. וענין לפני סימן תשובה...

באר היטב

ד (ט) הקדים. והוא הדין קצתלקחו לאסור ולתפס: (ט) הקדים. וקם כאלה דעה (כ) דעה ודעה נראה שדעה כדברי הנפש...

באר ד

הוא. קמן אבריהם (כ) ענין בבית יוסף (כ) ענין בבית יוסף (כ) ענין בבית יוסף...

באר הטעם

ד * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

משנה ברורה

מקצה תלוי ועל ידי לקיחת התבר מתעורר. מכל מקום שרי. וזה מקרי טלטול מן הצד לצורך דבר המתיר ופרי קגדים (יא) ענין...

משנה ג

ז (לא) חתיכות תרים (כו') השלחן יריים ישיבו לסעוף הקדם. אחד...

וראוי להקבית דבר מקצה על ידי נפית. ולא הוי טלטול אלא כלאחר הדין ולא מקמי... והוא הדין שבת יוסף (כ) ענין בבית יוסף (כ) ענין בבית יוסף...

ו * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

ז * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

ח * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

ט * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

י * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

יא * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

יב * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

יג * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

יד * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

טו * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

טז * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

יז * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

יח * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

יט * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

כ * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

ו * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

ז * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

ח * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

ט * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

י * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

יא * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

יב * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

יג * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

יד * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

טו * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

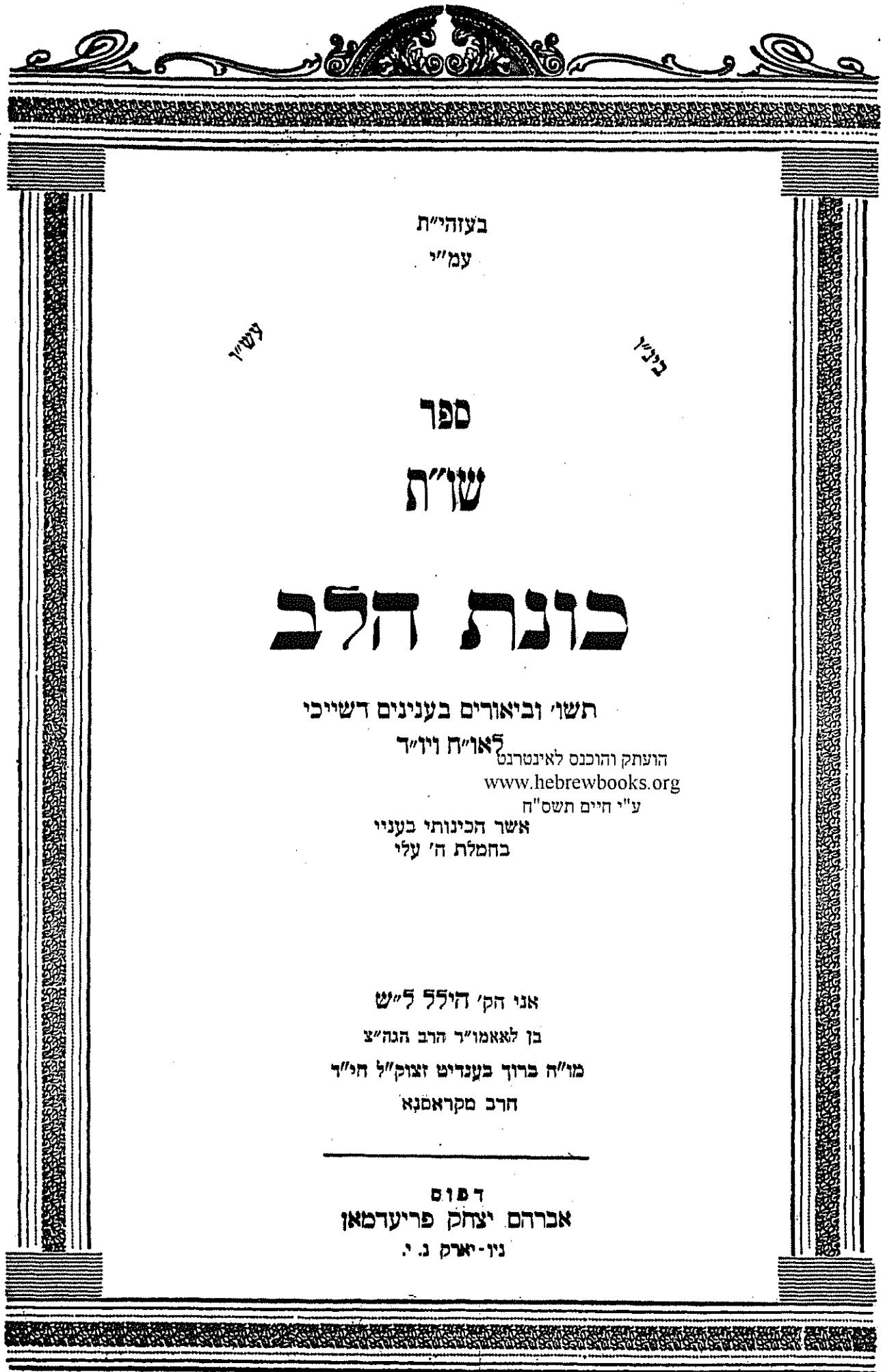
טז * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

יז * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

יח * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

יט * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

כ * כלי ששלא אכתו להתר. ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה (כ) ענין בשערי תשובה...

בעזה"ת

עמ"י

עש"י

בני"ז

ספר

שו"ת

בונת הלב

תשו' וביאורים בענינים דשייכו

לאו"ח ויו"ד

הועתק והוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ח

אשר הכינותי בעניי

בחמלת ה' עלי

אני הק' הילל ל"ש

בן לאמו"ר הרב הגה"צ

מו"ח ברוך בענדיט זצוק"ל חי"ד

חרב מקראסנא

דפוס

אברהם יצחק פריעדמאן

ניו-יארק נ.י.

א"ל סי' רע"ט אות ז' ונסי' ש"ח מש"כ נפתחה — ומ"מ אחר העיון כלע"ד דיש לחלק דשאי ושאי נכדון דידן דיש לומר דהא דמדוכה מיירי שצדק מקרה נשאר שום צמדוכה ולכך כיון דמדוכה רוב מלאכתו לאיסור הולכים אחר רוב תשמישו ואם עירו ממנו השום נשנת שוב אין מטלטלין אותו מחמה ללל אצל הכא שניצל נקדרה תנשיל לשנת להיות מתנשל זו התנשיל ניום השנת ויחזיק בו המחכל עד שיערה את הקדרה לצורך סעודת שנת הו"ל כאלו יחד הכלי מע"ש לצורך מלאכת היתר וממילא יש עליו שם כלי שמלאכתו להיתר — ויש ללמוד דבר זה מהא דסי' ש"ח סכ"ג צייחד האזן לכסות פי החנית וכו' דמהני ציחדה לכך לעולם ולפנעו צו אגוזים מהני יחוד לשנת אחת ג"כ ועיין סי' רנ"ט — וא"כ ק"ו הדברים הם נאזן שהוא אסור לטלטל אפילו לצורך גופו ומקומו מהני יחוד שיהי' נחשז כמו כלי שמלאכתו להיתר א"כ כש"כ בכלי שרוב מלאכתו לאיסור ומיעוטו להיתר דמותר לטלטל לצו"ג ומקומו כש"כ דמהני יחוד מע"ש ק לצורך דבר המותר להיות נחשז לכלי שמלאכתו להיתר ושרי לטלטלו גם מחמה ללל כמו כל כלי שמלאכתו להיתר — אלא דיש לומר דכיון דכלי שמלאכתו לאיסור שרי נלא שום יחוד מע"ש לטלטלו לצורך גופו למלאכת היתר ולצורך מקומו א"כ למה לו שיהי' נחשז לכלי שיחדו לצורך דבר המותר דנלאה"כ שרי ועומד לכך שיהי' מותר להשתמש צו לצורך מלאכת היתר — וצדזר שאין צורך לתשמישו שיחדו מקודם לזה לא נחשז יותר מיוחד למלאכת היתר מאלו לא יחדו לכך מע"ש ולאזיה צורך נסלק ממנו שם כלי שמלאכתו לאיסור ואם כונתו ליחדו מע"ש נשניל שיהא מותר לטלטלו כשהוא ריקן מחמה ללל זה לא מהני — כמו דלא מהני ליחד דבר המוקצה מע"ש שיוכל לטלטלו נשנת כמש"כ חנ"א צסי' ש"ח סקי"ח ומצואר יותר נמתנהש"ק שם עיי"ה —

ואכתי יש לומר עפמש"כ תוס' שנת קכ"ג ע"ג ד"ה רח"ת — דר"י דס"ל קורנס של אגוזים לפנע צו את האגוזים היינו משום דפניעו אגוזים מלאכה גרועה הוא לגבי הכך כלים שמוחדין למלאכה חשונה אצל כלי קיוואי וכו' עיי"ש דהסגזר הוא לע"ד דכו"ע מודו דכלי שמלאכתו לאיסור כששתמש צו לצורך גופו למלאכת היתר הסגזר היא משום דלא לפי שעה נעשה הכלי מיוחד למלאכת היתר ונסתלק ממנו לפי שעה שם כלי שמלאכתו לאיסור אלא דר"י ס"ל דלא מהני לסלק ממנו שם כלי שמל"א אלא נאם המלאכת היתר אינו גרוע מהמלאכת איסור — ורנה דס"ל התם קורנס של נפחים לפנע צו האגוזים ואסור

— הכי קאמר דדוקא נהא קמיפלגי — אי פתחא נצפון או נדרום — ולא מיפלגי אי הקפה צרגל — דא"כ נוכרח לומר דר' יוסי הוא דס"ל דהקפה צרגל — אצל הש"ס עכ"ר לא ניחא לי' נהכי דלר' יוסי ס"ל דאין דנין אפשר משא"ל — ולא עוד דאפילו ר"א דס"ל ציצמות מ"ו שם דגר שטבל ולא מל או מל ולא טבל הוי גר מעליא דס"ל דנין אפשר משא"ל ואפה"כ ס"ל דנמוקומו הי' עומד ולא הוי הקפה צרגל וכמש"כ מזה למעלה צלות ג' עיי"ש מכש"כ דר"י ס"ל הקפה ציד וגם דמסתבר לי' לש"ס דהקפה ציד כמש"כ נלח"מ הנ"ל וגם כי יש סגזר דהקפה ציד משום דלא נשהא המצוה וכנ"ל — ומכל הלין טעמא ניחא לי' לש"ס למימר דלכו"ע הקפה ציד — וגם דצרי תוס' ישנים יתפרשו ע"ז הדרך שפירש הר"ח אלא שהלשון מוגומס קצת ומצואר למעיין נלשונם — וצרי הלח"ס אחיין שפיר כפתור ופרת — דהרמז"ס ס"ל דהקפה ציד והכי ס"ל להר"ח — וגם דצרי מרן חת"ס א"ש טונא צפירוש הסוגיא ולאזיה דרצינו חנאל — ואין הכרח לצנות יסוד צדין הקפה ציד מיימין לשמאל עפ"י דצרי תוס' ישנים שכתב הנה"ק צ"ל — ומאלו סיוע גדול לדברי מרן חת"ס מתוך פירוש ר"ח הנ"ל — דנהי דס"ל לר' יוסי דמקיף ציד ומיימין לשמאל מ"מ היינו דוקא גבי מצוה הפנימי דיליף סביב דפנימי מחלון — אצל לגבי שאר הפנאה ציד י"ל צודאי דקיי"ל כרע"ק דהקפה משמאל לסיים צימין — וגם ר' יוסי מודה לי' צכל מקום — וממילא י"ל דגם הרמז"ס דס"ל לפי פירוש הלח"מ דהקפה ציד וס"ל דמקיף מצו"ז ופונה לימין משום דפוסק כר' יוסי אצל צשאר דצרים כגון צנר חטובה שפיר י"ל דס"ל דפונה לשמאל ומסיים לימין וכפסק השו"ע וראשונים שהזכיר מרן חת"ס ז"ל —

פימן ל"ב

7 נסתפקתי נקדרה שנישלו נה תנשיל לצורך שנת, ואחר שעירו ממנה המחכל נשנת והכלי ריקן אם מותר לטלטלו מחמה ללל — ולכאורה הוא גמ' ערוכה נשנת קכ"ג ע"ג ושם קכ"ד ע"א מדוכה אם יש נה שום מטלטלין אותה ואם לאו אין מטלטלין ומוקי לה רנא דס"ל כלי שמלאכתו לאיסור מטלטלין לצורך גופו ומקומו. דהכא מיירי מחמה ללל — א"כ מפורש הדין נמדוכה אין מטלטלין אותה מחמה ללל כ"א ציש נה שום דלאזי אע"ג דלצורך השום לא הי' צריך לטלטלו מחמה ללל רק לצורך המדוכה שלה ישנר מ"מ כיון שיש צו שום מטלטל המדוכה אגב השום עיי"ה צחידושי רשנ"א ונמשנה צרורה סי' ש"ח ס"ד מש"כ צס רשנ"א דה"ה קדרה שרוב תשמישה היא לאיסור אין מטלטלין אותה שלא לצורך גופו ומקומו אחר שעירו ממנו התנשיל עיין פמ"ג

17

הגירסא אפילו יחד של מחרשה) אמר ר"נ תנא דני
 שמואל דזר הניטל בשבת אוסר דזר שאינו ניטל בשבת
 אינו אוסר — תנ"ה יש לו טבל יש לו עשית וכל דזר
 שאינו ניטל בשבת אינו אוסר ופירש"י דזר הניטל
 בשבת אינו תפיסת יד ואוסר דאי נצי שקיל ושדי לי'
 לבראי — וכפי מה שהנתי מתוך דברי רבותינו
 האחרונים ז"ל יש כאן ג' שיטות — התוס' יו"ט כאן
 דקדק מלשון דאי נצי שקיל ושדי לי' לבראי שכתב
 ברש"י הכ"ל דמגד דיני ממונות יש לו רשות לשוכר
 להוציא כליו של משכיר ואפה"כ הוי תפס"י דזר
 שאינו ניטל בשבת אכל הוכיח מלשון מהר"ק שהוציא
 צנ"י סי' ש"ע שפתח מהר"ק ושייר שיוכל להניח
 חפציו נפנה מפתות הצית — דמשמע מזה דאין לו רשות
 לשוכר להוציא חפציו של משכיר דהרי אותו הפנה
 שהניח שם חפציו לא השכירו צעל הצית להשוכר כלל
 (ועיין שם בתוס' יו"ט צמ"כ דנצי תרתי שיהי' לו
 כלי שמה ויחד לו פנה מיוחדת — אין הלשון מדוקדק
 דאם אין לו פנה מיוחדת ורשאי צעה"צ להניחו בכל
 מקום שירצה עדיף וזה הוי רשות לקולא דמהני תפ"י
 גם נפנה מיוחדת כמבואר צנ"י ש"ע וצטו"ז סי' שפ"ג
 ס"ק י"ד) ודחק תוס' יו"ט לפרש גם דברי רש"י דס"ל
 כמהר"ק ומש"כ דאי נצי שקיל ושדי לבראי ר"ל
 מגד איסור שבת עיי"ש — דלפי דברי תוס' יו"ט לא
 מהני תפ"י כ"א כשלא יהי' רשות לשוכר להוציא כליו
 של המשכיר וגם שיהי' דזר מוקפה — וכן צחיי אדם
 כלל ע"ג סי' ג' וצנ"ה שם אות א' דקדק מלשון
 מהר"ק ומרדכי וריטב"א דנצי שיהי' מעכב צנייתו
 מקום שהניח שם כליו ודחק לפרש גם דברי רש"י
 דאי נצי שדי לבראי קאי אמשכיר עיי"ש —

ונטור וצו"ע כתבו שלכך אסור דזר הניטל
 כיון שיכול להוציא — משמע דקאי אצעה"צ דאלו קאי
 אשוכר הול"ל שיוכלו להוציאו משם בלשון רבים דנהכי
 מיירי שיש לו הרבה צתים וכו' עיין היטב צנ"ה שם
 ולפ"ז משמע דלשווא"ע לא מעלה ולא מוריד כלל אם
 יש רשות לשוכר להוציא כליו רק אם הוא דזר כד
 או מוקפה מהני אפי' היכא דאי נצי שוכר שדי לי'
 לכלי לבראי והיכא דאינו כד או מוקפה לא מהני
 אפי' אם לא יוכל השוכר להוציא כליו של צעה"צ —

והצ"ח תמה דלמה לא יועיל היכא דאין השוכרים
 ושאליהם רשאים להוציאם משם ומסיק דנראה לו
 כמשמעות לשון רש"י הג"ל דהכל תלוי בצואליהם
 ושוכרים עיי"ש ולפי ד"ק אם אין רשות לשוכר
 להוציא כליו של צעה"צ מהני אפי' דזר הניטל ונדזר
 שאינו ניטל מהני בכל גווני. וממה שהעתיק פמ"ג
 צמ"ז ס"ק א' דברי הצ"ח וכן צמ"כ שם צנ"ה
 סק"ג נראה דס"ל לפמ"ג כהצ"ח ועיין בקרבן נתנאל

לטלטלו לצורך מקומו ס"ל ג"כ חילוק הג"ל [אלחן]
 דלצורך גופו עדיף מלצורך מקומו שזו נסתלק ממנו
 שם כלי שמלא"ס אפי' אם מלאכת ההיתר הוא גרוע —
 וממילא דמסתבר לומר דגם לרצח דהלכתא
 כותי' דכלי שמלאכתו לאיסור שרי לטלטל אפי'
 לצורך מקומו אע"ג לדיד' לא אנטריך למימר דלצורך
 מלאכת היתר הטעם משום דאז נקרא עליו שם כלי
 שמלאכתו להיתר דהא גם לצורך מקומו שרי לטלטל
 מ"מ נראה מסנרא דלא יהי' קולו חומרו ויודה רצח
 דלצורך מלאכת היתר קיל יותר דהוי כיחדו למלאכת
 היתר — וא"כ יש לומר דגם לרצח כשיחד הכלי מע"ש
 למלאכת היתר נסתלק מעליו שם כלי שמלאכתו
 לאיסור ואפי' עכשיו אחר שעירה המאכל מן הקדרה
 הוי עליו שם כלי שמלאכתו להיתר ומותר לטלטלו
 אפילו מחמה לנל — ובסנרא זאת סגי אפילו אם
 אין משתמש בו היתר כגון קורנס של נפחים שיחדו
 מע"ש לפנע צו האגותים ומכש"כ נקדרה שצחול ג"כ
 משתמש בו להיתר לשים צו מים או פירות רק
 דנציל דרוז תשמישו לאיסור יש עליו דין
 כלי שמלאכתו לאיסור כמבואר באחרונים —
 נודאי סנרא טובה היא לע"ד לומר דנציל צו תנציל
 לשבת והו"ל כמיחדו למלאכת היתר היינו שיהי' התנציל
 בתוך הקדרה בשבת נסתלק מעליו שם כלי שמלאכתו
 לאיסור ומותר לטלטלו מחמה לנל אפי' עירה מתוכו
 התנציל — והא דאמרו בגמ' דמדוכה אין מטלטלין
 אותו צחין זה שום מיירי דלא הו"ש השום לתוך
 המדוכה צכיון לצורך שבת כמש"כ בתחילת דברינו
 ומ"מ למעשה צ"ע כיון שלא נמצא מפורש צשו"ע
 ואחרונים — וגם כי אפשר נדחה הדבר מסנרא
 שכתבתי למעלה דכיון דלצורך מלאכת היתר שרי
 בלילה"כ אפי' לא יחדו כלל וממילא דלא מהני יותר
 צמה שיחדו כמבואר לעיל — וה' יאיר עיינו במאור
 תוהק"ד [וכמזומה שלא נהגו כלל להקפיד שלא
 לטלטל הקדרה בשבת אחר שעירו ממנו התנציל —
 כי אם לצורך גופו או מקומו אלא שמחזיקין את הכלי
 דזר שמלאכתו להיתר. ומעולם לא נשמע להקפיד
 להחזיק' לכלי שמלאכתו לאיסור].

סימן ל"ג

בדיני ערוצי חרות צשו"ע סי' ש"ע סוגיא דתפיסת
 יד עירובין פ"ה ע"ב.
 צמשה עירובין פ"ה צ' ר' יודא אומר אם יש
 שם תפיסת יד של צעה"צ אינו אוסר — ובגמ' היכי
 דמי תפ"י כגון חרו של צוניים וכו' ופירש"י עשיר
 הי' ומשאל צתים שנחזר לאחרים והיו לו כלים צכולן
 וכו' — רצנ"ח אמר כגון יחד של מחרשה (וצרי"ף

זו. גפרורים (טז). ארנקיכסף (שאינן דלקה בכניסת השבת) (מא). סרגל (מב). כביסה * וכיו"ב. כל אלה בכלל כלי למקום שבו הם מונחים. מותר לטלטל כסף, כדי להוציא מפתח ממנו. וכן שמלאכתו לאיסור, אך מספריים של מטב לחיתוך אוכלין או לפתוח בהם שקיות רגילה.

זו. מדריך טלפון הוא בכלל כלי שמלאנ להלן פרק כח סעיף יד. ואם בא לחפש בו

יח. עלייהגהה, והם הדפסה ארעית של הדפסתו, אסורים בטלטול כדין כלי שמ בהם. שכן אינם עומדים אלא כדי לתי לתקן תוך כדי קריאה בהם (מח). ורק ההגהה דרך לימודו — לית לן בה (מו).

* ועיין לעיל פרק יב סעיף ה ופרק יד סעי

פח ס"ק כב (ד). (טז) לענין טלטול גפרו עומדים להדלקה שאסורה, וכ"ה בתהלי"ד סי' אלא דלענין יו"ט יש מחלוקת אי נחשב כלי לאיסור, כי אסור להוציא אש מן הגפרורים מצויה, ולכן רואים אותם ביו"ט כאילו עומ להיתר, דשרינן גם בטלטול מחמה לצל, עיין סוס"ק ה, ספר מאורי אש דף לה ב (ע"ש שב להסקה ואסורים גם לצורך גוי"מ, ע"ש במסק יא סוס"ק א וסוס"ק כה וש"ת יביע אומר ח"ו אלא דמ"מ יל"ע, אחרו שהדליקו בגפרור, אי וכהאי דסי' תקא סעי' ו. וי"ל דמכיון שהגפרו להדליקו מאש מצויה, דינו כגפרור חדש, ע' לצורך הדלקה, וכן משמע בשו"ת שאלי ציו ניתן להשתמש בו ככלל, ודאי דאסור לטלטל (ח) סי' שי סעי' ז ברמ"א ובמ"ב ס"ק כו, וא וכדלהלן סעי' נא, וע"ע סי' רסו סעי' יב בב"י (מא) סי' רעט סעי' א. (מב) סי' שח ב' (נג) דעיקרו עומד המדריך לעיין בו למצוא שמעתי מהגרש"ז שליט"א, ועי' לעיל העי' לג סי' צט ס"ק טו, ומהגרש"ז אויערבך שליט"א מקפידין על העלים האלה ויש בו גם משום סי' תרצ, וכאן המירא טפי כיון שעליהגהה א

או שהוא זקוק לנרתיק הטלית כדי ליתן בו את הטלית ללכת לבית הכנסת (גז). עם זאת, תפילין שנפלו או שמונחות בבזיון, או שיש חשש שתפולנה, או תהיינה מונחות בבזיון, או שיגנבו אותן, מותר להרימן ולטלטלן (לד).

76 טו. קדירה שמלאכתה לבישול, ואין רגילים להשתמש בה גם לשמור בה אוכלין, כגון מחבת ושפוד לצליית הכבד, דינה ככלי שמלאכתו לאיסור, ואסור לטלטלה אלא אם כן נמצאים בה (לה) אוכלין (לז). או שצריך למקום הקדירה או שרוצה להשתמש בה שימוש המותר (לו). דין המכסה של הקדירה כדין הקדירה, ואסור לטלטלו שלא לצורך גופו או שלא לצורך מקומו (מז).

היינו בנייד התפילין דינן רק ככלי שמלאכה, ולא מוקצה מחמת ח"כ, ובשו"ע סי' שח סעי' ד מצינו שכתב"קודש הם עדיפי מכלי שמלאכתו להיתר, ומותר לטלטלם אפי' ללא כל צורך, והיינו מהטעם הנ"ל, וכע"ז מצינו לגבי אוכלין, עיין סי' שח סעי' ד וסי' שי סעי' ב. אלא דעדיין יל"ע דשאני כתב"קודש ואוכלין, דכיון דתדירין בשימוש, לא חלה עלייהו תורת מוקצה כלל, כסי' שח במ"ב ס"ק כג, ועיין בספר תורת שבת ס"ק י, שגם הוא מקשה על דברי הת"ש, ומהגרש"ז אויערבך שליט"א שמעתי, דיתכן שכונת הת"ש להתיר לטלטל גם ספרים שאין תשמישם תדיר כגון מחזורים של ר"ה ויוהכ"פ אע"ג שאין שימושם תדיר, ובעיקר הקושיא שמעתי מהגרש"ז שליט"א, דכיון שלבישת תפילין בשבת חשיב דרך מלבוש, וגם מותר להניחן בשבת לנטורי נפשיה, כמו"ש הק"ג סופ"ק דביצה, ע"ש, וגם מפני שאפשר להתלמד בהן דיני תפילין, לכן אף אי חשבינן ככשמלאכה מפני שסתמן למצוה ואסור בשבת, מ"מ מוקצה מחמת ח"כ מיהו לא הוה, כיון שאותו השימוש שמשמשו בחול מותר גם בשבת כשאינו מתכוין למצוה, ועיין גם סי' לא בביה"ל ד"ה אסור, דבשעת הדחק יש לחושבן ככלי שמלאכתו להיתר. (לז) סי' שח במ"ב ס"ק כד וסי' לא במ"ב ס"ק ב, וע"ש בביה"ל ד"ה אסור, ולענין טלטול מוזה, ירעות של ס"ת וכו', עיין מנחת שבת סי' פח ס"ק לה (ו) שמסתפק, אכן בתולדות שמואל ה"ג סי' צט ס"ק י ד"ה מוזה, פשיט"ל להתיירא, וכ"ה בסי' שז במ"ב ס"ק סג לענין טלטול גם בשבת, מכיון שיכול ללמוד ממנו דיני גט, וע"ש בשע"צ ס"ק ע, דאם מקפיד עליו, אסור לטלטלו, וע"ש במנחת שבת, דאם נפלה המוזה בשבת מן המחובר לכ"ע אסור לטלטלה, דומיא דדלת שנתפרקה בשבת, סי' שח במ"ב ס"ק לה, וע"ש בשו"ת המנחה ס"ק יד, דאם המוזה נמצאת במקום בזיון, מותר לטלטלה כדי להצניעה, וצ"ע בשד"ח מערכת מ' כלל קטו ד"ה אמנם. (לז) סי' לא במ"ב ס"ק ה ובביה"ל ד"ה אסור. (לח) ואם נמצאים בה אוכלין, מותר לטלטלה אפי' שלא לצורך גופו ומקומו, אלא לצורך הכלי, סי' שח במ"ב ס"ק כ רבו, ועיין להלן סעי' נב. (לו) ואם היו אוכלין בקדירה והיא נתרוקנה בשבת, עיין מנחת שבת סי' פח ס"ק טו (פ), וראוי להחמיר ולא לטלטלה אלא לצורך גוי"מ, ועיין להלן פרק כב סעי' מג, וכן משמע לכאורה מסי' שח סעי' ד בביה"ל ד"ה כלי, וע"ש בשו"ת המנחה על המנחת שבת ס"ק ה, שמביא ראיה לזה מירושלמי, וע"ש דאם בדעתו לשוב ולמלאותה בשבת, מותר לטלטלה אפי' אם היא ריקה, ועיין בהערה הבאה. (לז) סי' שח במ"ב ס"ק כ, ונראה דקדירה ששומרים בה אוכלין גם שלא בזמן הבישול, דינה ככלי שמלאכה ולהיתר ומותר לטלטלה גם מחמה לצל, שם במ"ב ס"ק כ, ועיין גם בח"א כלל סו סי' ג וקצשו"ע סי' פח סעי' ה, ולא נאמר דין זה שכתוב בפנים אלא לגבי מחבת וכדו' אשר משתמשים בה רק לצורך בישול, ועיין גם במנחת שבת סי' פח ס"ק נב (ה ר"ו), ואם נאמר כן, אזלא לה ראת השו"ת המנחה דלעיל מהירושלמי בשם התוספתא, ועיין גם רא"ש על ביצה פ"ק סי' יח בהביאו דברי התוספתא. (לח) מנחת שבת סי'

שיור שגו כהלכה
הרה"ק ר' יהושע יצחק נויגין זצ"ל
סוף כ' ס' 56

בעזרת

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

שו"ת

נשמת שבת

חלק ג (ב)
הלכות מוקצה

*

כולל בירורי הלכות בהלכות שבת המצויים
(השייכים לשו"ע סי' ש"ח - שי"ב)

*

כל אלה חוברו יחדיו בעזרת ד' יתברך ויתעלה
ע"י הצעיר באלפי

ישראל דוד הארפענעם

רב דביהמ"ד "ישראל והזמנים"

מח"ס ישראל והזמנים ג"ח, שו"ת ויברך דוד ה"ח

ספר חינוך ישראל, סי' נשמת ישראל ג"ח

שו"ת מקדש ישראל ז"ח, וש"ס

ברוקלין נ.י. - אלוף תשע"ב לפ"ק

דפוס הכתב

אזלינן בתר רוב [ועי' בס' ברי"ע דאם בשבת הדבר מיוחד למלאכת איסור, ובימות החול מיוחד למלאכת היתר חשיב מלאכתו לאיסור, ולא אזלינן בתר רוב הימים].

ופשוט שדוד עלעקטערי (או מיחס שעומד ע"ג האש מער"ש) דינו ככשמל"א אף שעשויה ג"כ להחזיק את המים החמין לשתייה, כיון שמתבשלת שם כל הזמן ממילא שכל יעודו הוא כלי בישול (אף שאין מעשה איסור בהבישול של שבת כיון שאין בישול אחר בישול בעודו רותח).

מיוחד בעיקר לאיסור, אבל למעשה רוב זמן שימוש הוא היתר

כ' בס' חוט שני (ג-פ) דכלי שעיקרו לבישול אבל הדרך להשתמש בכלי זה לאחסן בו את התבשיל במקרה אחר בישולו, אף ששעות האיחסון הוא הרבה יותר משעת הבישול אעפ"כ מיקרי כלי בישול (והוי כשמל"א) כיון שעיקר יעודו ותכליתו לבישול, והאיחסון הוא טפל להבישול [אלא שכתב שכלים לחימום ובישול במיקרוגל (מייקראוועי"ו) והדרך גם לאחסן את המאכל בכלי זה י"ל דדינו ככלי שמלאכתו לאיסור ולהיתר כיון שאין מוכח מצורת הכלי שיעודו ותכליתו רק לבישול, שנראית ככלי שימוש רגיל]. ועי' להלן סי' ס"ד, ויל"ע מה דין מכונה להדחת כלים (דיש-וואשער) שהדרך להחזיק שם הכלים לאחר ההדחה עד שימוש השני.

ל
☆☆☆

סימן ס'

שאלה - להגביה תינוק שמחזיק בידו "כלי שמלאכתו לאיסור" (שאינו יקר).

תשובה - מותר. הנהי שאסור להגביה תינוק שמחזיק בידו דבר המוקצה

הוא, המיקל לטלטלו (לצורך מקומו) יש לו על מה לסמוך.

ובהנ"ל תלוי מה דין פח העשוי להחזיק הנרות (כשלא הדליקו בתוכו נרות בשבת זו) שצורתו מוכחת שעומדת להחזקת נרות.

☆☆☆

סימן נ"ט

שאלה - כלי 'המיוחד' בהדיא בין למלאכת איסור ובין להיתר.

תשובה - כלי המיוחד לכל דבר לאיסור ולהיתר אזלינן בתר רוב תשמישו (אם רובו לאיסור דינו ככשמל"א, ואם להיתר הוי היתר), מלבד אם מיוחד 'בהדיא' גם להיתר הוי לעולם כלי היתר. במג"א (סק"ט) ושו"ע הרב (סכ"א) סתמו דכלי שמיחוד לאיסור ולהיתר לא חשיב כשמל"א, אלא הוי כלי שמלאכתו להיתר, אבל בפמ"ג (שם, ובס"י רע"ט א"א סקי"ד) כתב דאזלינן בתר רוב, שאם רוב תשמישו לאיסור אסור, וכ"כ ההלכה במ"ב (סוסק"י) דאזלינן בתר רוב תשמישו.

אלא שכתב בכה"ל שאם הכלי "מיוחד להדיא" בין לאיסור ובין להיתר לא אזלינן בתר רוב השימוש, ואף אם ברוב משתמשים בו לאיסור חשובה מלאכתו להיתר, וכן מדייק בס' קצוה"ש (סי' ק"ח סקי"ב) מלשון שו"ע הרב הנ"ל שכי שהיות שהכלי מיוחד ג"כ למלאכת היתר וכו' משמע דבוה גרידא תליא מילתא, אף אם רוב פעמים משתמשים בו לאיסור כיון שמיחוד להיתר מותר לטלטלה, וכן מביא בס' שלמי יהודה בפתיחה בשם כמה פוסקים (ע"י ס' תוס"ש אב"ג סי' נ"ה), אלא שבכמה אחרונים כתבו דהרב הולק לגמרי על הפמ"ג וס"ל דלא אזלינן בתר רוב תשמישו, אבל לענ"ד אין הכרח שי"ל דבעלמא לא פליג על הפמ"ג דאזלינן בתר רוב, ורק כשמיוחד להדיא גם למלאכת היתר בכה"ג לא

ז בנרות שלהם ביתו ולא היה מאוס ולא היה י"ב נרות שלגן וישר, ובאופן מר דחויין נמי

ר"ש הערצאג ב"ץ בסידורו משמע י"א) משמע צוגומ"ק, ורק ר.

מביא משם ו' זכור ושמוך י' והשלהבת

עוד ברין נר

א: הוא)

דינה ככלי לאו מילתא דהכא היינו א ליה דכיון אף שעדיין איסור, ועי' ש"כ (כ-יג) איסור כנר י"ס וכדומה אינו נאסר בנד"ז אם

תפזרו ע"ג שיש כמה יכו', שנית לאו מילתא

סימן ס"ד

76 שאלה - מהו לטלטל 'קדירות' המיועדים לבישול מחמה לצל.

תשובה - אסור (אם לא שנשאר בה עדיין מהמאכל שנתבשל בתוכה, דאז לכרע מותר לטלטלה אנב המאכל שבתוכה), ואם הקדירה ממאסת החדר (בית התבשיל) תלוי במחלוקת. מבואר ברשב"א דקדירה (העשוי לבישול) דינה ככלי שמלאכתו לאיסור (שהרי על ידה מבשלים, שהוא מהל"ט מלאכות בשבת) והובא להלכה בפמ"ג ובמ"ב (סק"כ כ"ו) [ועיי"ש בפמ"ג ובמ"ב שאף אם לפעמים משתמשין בה למים ולפירות אעפ"כ הוא כשמל"א (אם לא שיש בה מהתבשיל)].

אבל בחי"א (סו-ג) כ' דקדירות חשובים כלי שמלאכתן להיתר כיון שהדרך להשתמש בהם אף בלא בישול, וכן בקיצו"ע (פח-ח) סתם דקדירה חשיב כלי שמלאכתו לאיסור ולהיתר, ונראה כוונתם דלא רק שלאחר הבישול משאירים שם האוכל, אלא אפילו לכתחלה משימים לשם אוכלים שונים (אפילו שלא נתבשלו בתוכם), דמסתבר שאם אין הדרך להשתמש בהם בלא בישול, ורק לאחר הבישול שממילא המאכל כבר מונח שם הוא משאירו שמה דזה לא מחשיבו לכלי שמייוחד להיתר.

ובשו"ת כוונת הלב (סי' ל"ב) כ' מדעת עצמו שקדירות חשיבי מיוחד לאיסור ולהיתר כיון שהדרך להחזיק שם התבשיל גם לאחר גמר הבישול עד שיערה אותם להקערות נמצא שמער"ש ייחדם גם לכלי היתר [ומסיים דכמדומה שלא נהגו כלל שלא לטלטל קדירות שמבשלים בה מחמה לצל, ומעולם לא נשמע להקפיד להחזיקו לכלי שמלאכתו לאיסור], וצע"ג דכשבת שמקפידין לאכול תבשילים חמים, הדרך

לערות התבשיל מהקדירה מיד לאחר גמר הבישול (כשמסלקין אותה מע"ג האש).

עוד נראה דהנ"ל דוקא בזמניהם, אבל בזמנינו שיש לכל אדם בביתו כלים מיוחדים של זכוכית ושל פלעסטיק להשתמש בהם כדי לאכסן בהן אוכלין בהמקרה, יודי דקדירה מיוחד רק לבישול (אלא שלפעמים לאחר גמר הבישול משאירים) וממילא דהוי כשמל"א.

ובס' ש"כ (כ-טז) דקדירה שתמיד שומרים בה תבשילים גם לאחר בישול חשיב מיוחד לאיסור ולהיתר, ולא נאמר דין זה רק בכלים כעין 'מחבת' שמשתמשים בו רק לטיגון ולבישול יעו"ש, גם זה לא נראה דמה ששומרים שם התבשילים לאחר הבישול הוא רק מפני שהמאכל כבר נמצא שם (משעת הבישול) אבל מתחלה לא יוציא הקדירה לשם שמירת התבשיל (מלבד בהזדמנות בודדים), וכן בס' שלמ"י (פ"ו) חולק עליו דזה לא מהני להפקיעו מכלי שמלאכתו לאיסור כיון שעיקר תשמיש הכלי הוא הבישול, וכן מביא בס' שלמי תודה (ע' רנ"ה) מחכ"א דמה שמשאירים המאכל בתוכה הוא מפני שמתעצלים להניחו בכלים המיוחדים לאיחסון, ולא נעשה משום זה עצם הקדירה כעשויה אף לשמור המאכל בתוכה.

אלא שנראה דאף החי"א הנ"ל לא דיבר אלא מקדירות שיש להם בית קיבול עמוק לקבל בתוכה, אבל מחבת לעולם אין הדרך לשמור בתוכה מאכלים.

וי' בספר קיצור הלכות שבת (מג"י) דאם הקדירה עומדת להעשות בה איזה צורך בשבת לא חל ע"ז דין כלי שמלאכתו לאיסור שהרי לא הוקצה דעתו ממנו, ויש לפקפק דלכאורה אם חל על הקדירה שם של כלי שמלאכתו לאיסור וביותר שכבר בישלו בו מה שייך לומר שלא הוקצה דעתו ממנה, עוד נראה דאם הקדירה מיוחדת בהדיא גם

להחזקת מים ופירות אעפ פעמים לבישול דינו ככל ולהיתר דומה למש"כ ב

וי' בס' מנח"ש דה"ה מו שעורכין עליו ועריבה המיוחד למעות ומנורה ח סבין העשוי לחתוך ירק דג לאכול מיד מותר בשבת וא" היתר, וכנראה דמיירי בסכי לאסור להשתמש בה אפיל חרוץ בעל פני

ומסופקני מהו לטלטל לתוך הכיור) יתנו שם את ידיהם תתמל (ויהא נוח אח"כ במד כיסוי של כלי

וכ' במנח"ש דכיסוי כלים) ודינו ג"כ כשמל"א ש לצונגומ"ק (והטעם פשוט התבשיל מתמהר להתבשל ו מסופקני מה שמצוי שבנ פותחין כיסוי הקדירה של הנ בטוב הטשאלני"ט, דלכאורד תועלת (כשממילא אין יכולי האט-פלעי"ט, או קראק-פא' גופו, אבל אם יכולין לתקן הקדירה ממעל האש ממש ו לצורך גון

אם הקדירה מ כ' המ"ב כבה"ל (ס"ד ד"ה התבשיל מהקדירה מור לצד חוץ דהוי כגרף של רג קדירה ויקנית ייחשב לגרף י מקדירה מלוכלכת, כגון שלאחר שפינהו מהמאכ

מלוכלכות משירי הטשאלניט שנתדבקו עליה (או שמירי מקדירה של חרס דוקא דומה למנורה של חרס שכתבו הפוסקים שמאוסה) נויש מסתפקים קדירה מלוכלכת מה עדיף לטלטלה החוצה או להדיחה, ומסחבר שאם צריך לשפשפה בידיו כדי להדיחה שעדיף להוציאה שלא יטלטל מוקצה בידים].

וראיתו מי שכ' דקדירה שהוא מלוכלכת נידונית ככשמל"א שאינו ראוי לצורך גופו, דשוב לכמ"פ אסור לטלטלה אפילו לצורך מקומו (ע' בדברינו בסי' ג"ז), ולא נראה לענ"ד שהרי יכול להדיחה על מנת להשתמש עמה שאר מיני שימושים, ועשו"ע סי' שכ"ג ס"ח שסתם שמותר לטלטל כוס שיש בו שירי פת ששרה נכרי ביין דמותר להדיחו (ול"ח מתקן יעו"ש).

ובנוגע קדירה שיש בתוכה תבשיל ע' בדברינו בסי' ת"פ איזה פרטים בזה.

סימן ס"ה

שאלה - מהו לטלטל ספרי-בישול (קאק-בוק).

תשובה - רק לצוגומ"ק. בפשטות הוא כשמל"א, שתפקידו ללמד את האדם איך לערב המאכלים ואיך לבשלם ואיך לאפותם, וצ"ע מה שכ' בס' שש"כ (פכ"ט הערה קט"ו) משם הגרשז"א ז"ל דמותר לקרות בשבת ספרי בישול דזהו חכמה וידיעות, ולא מלמדים איך להבעיר האש אלא איך להטעים התבשיל שיהא לו טעם טוב עיי"ש, דמן הנמנע שלא יהא מעורב בתוכה עצות והדרכות על כל מיני מלאכות הנוגעים להכנת תבשילין כגון מלאכת הבערה בישול לישה ועיבוד וטחינת אוכלין, וכן תמה עליו בשו"ת אבני ישפה (סי' ע"ו ענף ד'), ובסי' הלכות מוקצה להגרש"ב"ק שליט"א (ע' 183) נדחק ליישב ד' הגרשז"א, אלא שאולי דאף אם

להחזיק מים ופירות אעפ"י שמשתמשים רוב פעמים לבישול דינו ככלי שמלאכתו לאיסור ולהיתר דומה למש"כ בביאור הלכה בזה

וע' בסי' מנח"ש דה"ה מרדה ומגרפה וכן דף שעורכין עליו ועריבה שלשין בה (כמו כיס המיוחד למעות ומנורה חשובה כשמל"א) וכן סכין העשוי לחתוך ירק דק דק [וצ"ע דהא כדי לאכול מיד מותר בשבת וא"כ למה לא חשוב כלי היתר, וכנראה דמירי בסכין המיוחד לכך שיש לאסור להשתמש בה אפילו לאלתר כדין מורג חרוץ בעל פיפיות..].

ומסופקני מהו לטלטל קדירה כדי להשימה לתוך הכיור (סינק) כדי כשבני"א יתנו שם את ידיהם תתמלא הקדירה עם מים (ויהא נוח אח"כ במוצ"ש לשוטפו).

כיסוי של כלי בישול

וכ' במנח"ש דכיסוי כלים דינו כהכלי עצמו, פי' ודינו ג"כ ככשמל"א שאסור לטלטלו כי אם לצוגומ"ק (והטעם פשוט דכלא כיסוי אין התבשיל מתמהר להתבשל בטוב כמו עם כיסוי), ומסופקני מה שמצוי שבני"א (בפרט הנשים) פותחין כיסוי הקדירה של הטשאלני"ט כדי לראות בטוב הטשאלני"ט, דלכאורה כיון שאין בזה שום תועלת (כשממילא אין יכולין לשנות המצב, כגון האט-פלעי"ט, או קראק-פא"ט) לא חשיב לצורך גופו, אבל אם יכולין לחקן מידי (כגון להוריד הקדירה ממעל האש ממש וכדומה) שפיר חשיב לצורך גופו.

אם הקדירה מלוכלכת

כ' המ"ב בבה"ל (ס"ד ד"ה כלי) דלאחר שפינוי התבשיל מהקדירה מותר לטלטלה ולסלקה לצד חוץ דהוי כגרף של רעי עיי"ש, וצ"ע למה קדירה ריקנית ייחשב לגרף של רעי, ואולי שמירי מקדירה מלוכלכת, כגון קדירת טשאלני"ט שלאחר שפינהו מהמאכל נשאר הדפנות

ור הבישול .

ל: בזמנינו וחדים של כדי לאכסן מיוחד רק הבישול "א.

זומרים בה ש"ב מיוחד ככלים כעין ולבישול ימרים שם י שהמאכל מתחלה לא יל (מלבד פ"ו) חולק שמלאכתו א הבישול, חכ"א דמה שמתעצלים ולא נעשה יף לשמור

דיבר אלא עמוק לקבל רק לשמור

אם הקדירה בשבת לא שהרי לא ורה אם חל יסור וביותר וקצה דעתו ; בהדיא גם